

Innst. S. nr. 165

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

St.meld. nr. 31 (2006-2007)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstadsmeldingen

Innhold

	Side		Side
1. En åpen, trygg og skapende hovedstadsregion	5	5.2.5 Språkopplæring	19
1.1 Sammendrag	5	5.2.6 Frivillig innsats	20
1.2 Komiteens merknader	5	6. Trygg hovedstad	20
2. Sterk hovedstadsregion - fortrinn for hele landet	7	6.1 Sammendrag	20
2.1 Sammendrag	7	6.2 Komiteens merknader	21
2.2 Komiteens merknader	8	7. Kultur og kreativitet	23
3. Levekår og velferd	8	7.1 Sammendrag	23
3.1 Sammendrag	8	7.2 Komiteens merknader	23
3.2 Komiteens merknader	9	8. Nyskapende og internasjonalt konkurransedyktig region	5
3.2.1 Generelt	9	8.1 Sammendrag	25
3.2.2 Fattigdom	9	8.2 Komiteens merknader	6
3.2.3 Bolig og bostedsløshet	10	9. Områdeutvikling og attraktiv hovedstad	27
3.2.4 Rus	12	9.1 Sammendrag	27
3.2.5 Sykehus	13	9.2 Komiteens merknader	27
4. Mangfoldig og åpen hovedstad	14	10. Transport, miljø og utvikling i storbyregionen	29
4.1 Sammendrag	14	10.1 Sammendrag	29
4.2 Komiteens merknader	14	10.2 Komiteens merknader	30
5. Barn, skole og storbymiljø	15	11. Forslag fra mindretall	34
5.1 Sammendrag	15	12. Komiteens tilråding	34
5.2 Komiteens merknader	16		
5.2.1 Generelt	16		
5.2.2 Barnehager	16		
5.2.3 Barnevern	17		
5.2.4 Skole	18		

Innst. S. nr. 165

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

St.meld. nr. 31 (2006-2007)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstadsmeldingen

Til Stortinget

1. EN ÅPEN, TRYGG OG SKAPENDE HOVEDSTADSREGION

1.1 Sammendrag

Ved behandlingen av St.meld. nr. 31 (2002-2003) Storbymeldingen, jf. Innst. S. nr. 117 (2003-2004), ba Stortinget enstemmig Regjeringen legge fram en hovedstadsmelding med vekt på Oslos rolle som hovedstad og største by, styringsutfordringene i hovedstadsregionen og Oslos særlige utfordringer som storby. Soria Moria-erklæringen klargjorde at Regjeringen ville utarbeide en hovedstadsmelding. Utarbeidelsen er koordinert med andre politiske prosesser for å følge opp flertallsregjeringens plattform.

Hovedstadsmeldingen markerer ikke noen nasjonal overstyring av lokale myndigheter i regionen, men skal vise betydningen av Regjeringens politikk for utviklingen i regionen. Den nasjonale politikken skal legge til rette for lokalt ansvar og gode lokale løsninger. Regjeringen vil føre en differensiert politikk for landets ulike regioner, med hovedstadspolitikken som en naturlig del. Når det oppstår særlige utfordringer i hovedstadsregionen, vil Regjeringen bistå direkte med statlig innsats for å nå nasjonale mål.

Regjeringen ønsker å føre en samlet politikk for hovedstadsregionen, med det mål at den skal utvikle seg som en åpen, trygg og skapende region, til fordel for sine innbyggere og sitt næringsliv og for hele landet.

Regjeringens hovedstadspolitikken bygger på prinsippene i den nordiske modellen for vekst og velferd. Verdiskaping og produksjon er en forutsetning for å kunne fordele. Samtidig er rettferdig fordeling og gode velferdstjenester forutsetninger for høy produktivitet. For hele Norge er det viktig at hovedstaden utnytter sine store potensialer for nyskaping i næringsliv og kultur.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Saera Khan, Inger Løite, Tom Strømstad Olsen og Arild Stokkan-Grande, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Vera Lysklætt, viser til at en samlet kommunalkomite i Innst. S. nr. 117 (2003-2004) ba Regjeringen om å legge frem en egen hovedstadsmelding der Oslos spesielle rolle som toneangivende storby og hovedstad ble nærmere vurdert. Komiteen støtter meldingens utgangspunkt om at en vurdering av hovedstadens rolle også må omfatte kommunene som inngår i Samarbeidsalliansen Oslo-regionen, og at Oslo utgjør selve navet i denne storbyregionen.

Komiteen erkjenner at Oslo er i direkte konkurranse med storbyregionene København-Malmö, Stockholm og Helsinki, og at økt konkurranseevne for hovedstadsregionen er av strategisk betydning for Norge og norsk næringsliv. Komiteen er glad for at meldingen tar til orde for en hovedstadspolitikken, og

mener nasjonal politikk bør underbygge Oslos utvikling som dynamisk storby.

Komiteen vil peke på at de nordiske storbyene sammen er viktige fyrtårn i Norden for blant annet forskning, innovasjon og reiseliv. I et slikt perspektiv har Norge og staten et ansvar for å bidra til et nordisk storby samarbeid, blant annet gjennom Nordisk råd, og ikke bare skjele til konkurranse de nordiske storbyene imellom.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter Regjeringens ønske om å føre en samlet politikk for hovedstadsregionen, med det mål at den skal utvikle seg som en åpen, trygg og skapende region, til fordel for sine innbyggere og sitt næringsliv og for hele landet.

Flertallet er fornøyd med at regjeringen Stoltenberg II, som første regjering, legger fram en egen hovedstadsmelding. Oslo og hovedstadsregionen har en rekke særlige utfordringer som flertallet er glad for at Regjeringen vil bidra til å løse.

Komiteen har merket seg at levekårsstudier viser at de fleste synes de har det godt eller svært godt i Oslo.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener samtidig det er viktig å være oppmerksomme på at Oslo også er en by der det finnes grupper som ikke har det så bra, som har dårlig helse, står utenfor arbeidslivet eller som har svært lav inntekt. Flertallet er bekymret for at det er et betydelig antall barn som vokser opp i familier med svært lav inntekt, de fleste av dem barn med ikke-vestlig bakgrunn. Vestlige bydeler i Oslo, slik som Vestre Aker og Ullern, har lavere indeks for levekårsproblemer enn eksempelvis Gamle Oslo og Grorud. Flertallet ser at Oslo har både de beste og dårligste levekårene i landet.

Flertallet er bekymret over at forskjellene i gjennomsnittlig levealder mellom bydelene er på opptil 12 år for menn. Befolkningen i bydeler i ytre vest ventes å bli vesentlig eldre enn de som bor i indre østlige bydeler. Forskjellene i levealder mellom vestkanten og østkanten i Oslo har økt i perioden 1995-2000.

De økonomiske forskjellene i Oslo er større enn i resten av landet, og flertallet har merket seg at ulikheten har økt betydelig i tiårsperioden 1994-2004.

Flertallet viser til at Regjeringen for perioden 2007-2010 har inngått et samarbeid med Oslo kommune om et handlingsprogram for bolig-, by- og stedsutvikling i Groruddalen.

Flertallet viser til Regjeringens målsetting om at alle skal kunne bo trygt og godt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at andelen bostedsløse i hovedstaden er anslått til ca. 1 500 av ca. 5 000 totalt på landsbasis. Bolig er en nødvendig forutsetning for sosial og økonomisk deltakelse. Bostedsløsheten kan bare løses i et tett samarbeid mellom kommune, stat og boligkooperasjon. Dette flertallet vil understreke det uverdige i at så mange lever uten fast bolig. Det må derfor settes inn tiltak for å fjerne bostedsløsheten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener det må inngås forpliktende samarbeid mellom kommunen og staten. Husbanken vil på statlig side være en sentral aktør som forvalter av ulike støtte- og tilskuddsordninger spesielt rettet inn mot utleieboliger.

Flertallet er fornøyd med at Regjeringen de siste årene har styrket Oslo-politiets budsjetter. Oslo-politiet har en del særskilte oppgaver, slik som blant annet ambassadesikkerhet, og særskilte utfordringer slik som gjengkriminalitet, narkotika- og våpenomsetning og det nye prostitusjonsbildet og menneskehandel. Trygghet er et grunnleggende gode for alle innbyggere. Kriminaliteten i Oslo er høyest i Norge, men byen kan likevel regnes som en av verdens tryggeste hovedsteder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at Regjeringen har lagt frem en ordrik melding med mye statistikk og fakta om situasjonen i Oslo, men lite politikk og konkrete tiltak. Meldingen er nok et eksempel på at slike meldinger gjerne blir en oppsummering av allerede vedtatt/innført politikk, og lite nye forslag. Dette er en lærdom Stortinget og Regjeringen bør ta med seg i vurderingen av behovet for denne type meldinger.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen i hovedstadsmeldingen uttaler at de ønsker at Oslo skal fungere som en drivkraft i nasjonal og regional utvikling, og vil føre en offensiv politikk for å utvikle fortrinn, kvaliteter og muligheter i Oslo og hovedstadsregionen. Meldingen understreker også Oslos "annerledeshet" og betydning som senter for nasjonal økonomi, kulturliv og kunnskapssamfunn. Det er positivt at Regjeringen legger slik vekt på hovedstadens betydning for hele landet. Disse medlemmer vil likevel påpeke at Oslo i liten grad vil merke noen politiske konsekvenser av at en hovedstadsmelding er lagt fram. Disse medlem-

mer savner at gode beskrivelser av virkeligheten følges opp med nye og konkrete tiltak.

Disse medlemmer mener mangfoldet mellom kommunene i Oslo-regionen er en styrke, og at konkurranse innad i regionen når det gjelder å trekke til seg kompetanse og næringsliv, er viktig for å styrke Oslo-regionens konkurransekraft internasjonalt.

Disse medlemmer ønsker at kommunene fortsatt skal ha ansvaret for arealplanlegging og byutvikling, slik at det lokale mangfoldet opprettholdes. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til behandlingen av Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) om lov om planlegging av byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at også denne regjeringen har som mål å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. I svar på skriftlig spørsmål i Dokument nr. 15:130 klargjør kommunal- og regionalministeren hva dette innebærer, og disse medlemmer er glad for at statsråden erkjenner at verken Regjeringen eller Stortinget kan vedta hvor folk skal bo. Disse medlemmer er av den oppfatning at bosettingsmønsteret bør styres av folks frie valg, og ikke av stortingspolitikkerne, og viser til sine merknader i Innst. S. nr. 56 (2006-2007) om dette.

Disse medlemmer synes det er trist at Regjeringen i hovedstadsmeldingen ikke har gått bort ifra de gamle ideene om at urbanisering er negativt. Disse medlemmer mener blant annet at Regjeringen viser manglende forståelse for faktiske forhold når det i meldingen blant annet påstås at "en god distrikts- og regionalpolitikk vil redusere pressproblemene i hovedstadsregionen". Disse medlemmer mener tvert imot at storbyenes rolle i verdensøkonomien blir stadig viktigere i takt med at en stor og voksende andel av verdiskapingen finner sted innen tjenesteytende sektor, og at konkurransedyktige norske storbyer vil bety svært mye for Norges konkurranseevne internasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er et stort paradoks i norsk distriktspolitikk at det går en flyttestrøm fra periferi til sentrum, samtidig som det årlig bevilges enorme summer til distriktsutviklingsbegrunnede tilskudd i inntektssystemet.

Disse medlemmer mener norsk distriktspolitikk har spilt fallitt. Virkemidlene er sementert inn i en triviell og lite fremtidsrettet tankegang som innebærer at dersom distriktene skal bestå, så må distriktene vektlegges. Da spesielt med konkret overfinansiering av tjenesteproduksjon i rurale områder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at den nye veien for distriktsutvikling må være å satse på byene og regionsentrene som utviklingsaktører. Det er byene og regionsentrene som skaper grunnlaget for befolkningen i distriktene, og det må være statens rolle å sørge for at byene kan vokse utover og ikke bare innover, som ser ut til å være Regjeringens motiv.

Disse medlemmer ønsker kun to folkevalgte nivåer, stat og kommune, og viser til at Samarbeidsalliansen Oslo-regionen gjør en utmerket jobb som samarbeidsorgan for de 56 kommunene i samarbeidsrådet. Disse medlemmer ønsker å nedlegge de folkevalgte fylkene/regionene, og viser til disse medlemmers merknader til St.meld. nr. 12 (2006-2007) i Innst. S. nr. 166 (2006-2007).

2. STERK HOVEDSTADSREGION - FORTRINN FOR HELE LANDET

2.1 Sammendrag

Regjeringen vil bidra konstruktivt til å løse utfordringer hovedstadsregionen står overfor, og tar i hovedstadspolitikken utgangspunkt i at Oslo og Oslo-regionen har svært store muligheter.

En storby som Oslo er attraktiv når den har et godt miljø, gode levekår og arbeid til alle. Det skaper også attraktivitet i en internasjonal sammenheng. Hovedstaden er landets største storby og fungerer som kunnskapssenter og økonomisk og kulturelt tyngdepunkt. Befolkningens kompetanse og kreativitet er viktig for næringslivet. Et åpent sosialt klima, toleranse, trygghet og gode velferdsordninger er kvaliteter som også gir internasjonale fortrinn til en storby som Oslo. Regjeringen konstaterer også at hovedstaden står i et aktivt samspill med hele landet og vil ha mye å tjene på en god distrikts- og regionalpolitikk.

Regjeringen ønsker at hovedstaden skal fungere som en drivkraft i nasjonal og regional utvikling, og vil føre en offensiv politikk for å utvikle fortrinn, kvaliteter og muligheter i Oslo og hovedstadsregionen. Regjeringen ønsker et godt samarbeid med kommunen og legger stor vekt på at styringsutfordringene i Oslo-regionen blir løst på en framtidsrettet måte.

Hovedstadsfunksjonene gir Oslo tyngde. Rollen som beslutningssenter gjør Oslo attraktiv som lokaliseringssted. Byens befolkning er et stort aktivum, med mange innflyttere fra hele landet, mange unge voksne i arbeidsstyrken, mange studenter, en stor andel med høy utdanning, og en stor befolkning med innvandrerbakgrunn. En økende andel av landets barn vokser opp i Oslo og Akershus.

Hovedstadsregionen utvikler seg stadig mer som en funksjonelt integrert storbyregion. Med sterk

vekst i befolkning og økonomi gir dette økte regionale utfordringer. Veksten skaper utfordringer, men den gir også de politiske myndighetene en stor mulighet til å styre hvilken retning utviklingen i regionen skal følge. Flere utfordringer har en regional karakter, og bør løses på tvers av dagens administrative grenser.

Opp mot 400 000 sysselsatte har arbeidsplass i Oslo. Rundt 150 000 av disse bor utenfor byen og pendler til Oslo. Mobiliteten i Oslo-regionen er stor - også for bytte av bolig. Befolkningsvekst og høy etterspørsel har gitt press og prisstigning i boligmarkedet - med de høyeste prisene inn mot kjernen i regionen.

Endringer i bolig- og arbeidsmarked og økt pendling legger press på infrastrukturen. Utbygging av transportnettene har redusert avstandene og styrket sammensmeltingen i et felles bolig- og arbeidsmarked.

Oslos særlige økonomiske styrke ligger i kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting, stor andel av landets forskning og høyere undervisning, og storbyregionen som et stort marked for varer og tjenester. Industrisektorene står sterkt i ytre deler av Oslo-regionen.

I meldingen gis det en orientering om kommuneøkonomien i Oslo og hovedstadsregionen. Det vises til at etter regjeringsskiftet har Oslo hatt en realvekst i de frie inntektene som vil gi Oslo svært gode muligheter for å tilby sine innbyggere kvalitetstjenester innenfor skole, barnehage, helse, omsorg og andre tunge velferdsoppgaver.

Regjeringen legger opp til å fremme forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene i kommuneproposisjonen for 2009. For hovedstadsregionen vil spørsmålet om kompensasjon i inntektssystemet for vekstkommuner være særlig relevant i denne sammenheng.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil bemerke at hovedstadsmeldingen har et svært bredt perspektiv og drøfter i langt større grad en hovedstadsregion enn hovedstaden.

Hovedstadsmeldingen er lite konkret på statens eget ansvar i og for hovedstaden. Disse medlemmer etterlyser hva som er statens mål og strategi for hovedstaden og mer konkret hva staten ser på som sitt primære ansvar og sine særskilte oppgaver i hovedstaden. Staten er den dominerende aktøren for

jernbane, politi og universitetsutdanning i hovedstaden. Innen disse sektorene er det vanskelig å få øye på statens målsettinger, strategier og tiltak for hovedstaden. Staten er også en stor eiendomsbesitter i hovedstaden og derfor en betydelig aktør innen planlegging og byutvikling. Heller ikke for denne virksomheten er det lett å få øye på statens ambisjoner og tiltak. Disse medlemmer vil oppfordre staten til å prioritere og konsentrere sine oppgaver i sterkere grad og for øvrig delegerer mer til lokale myndigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i hovedstadsmeldingen vises til at folketallet i Oslo har vokst med 100 000 de siste 20 årene. Den årlige veksten nå er imidlertid 10 000, hvilket vil bety at veksten de neste 20 årene kan bli 200 000. Flere forskere har beskrevet den siste tids store befolkningsvekst i Oslo og Oslo-regionen som noe nytt i norsk historie. Fram til nå har det vært en balansert vekst mellom sentrale strøk og distriktene i Norge. Nå er det imidlertid blitt en markant sentraliseringstendens, særlig i og rundt Oslo. Disse medlemmer vil peke på at dette krever en bevisst politikk fra statens side, både når det gjelder distriktspolitikk og hovedstadspolitikk. Det skal sterke virkemidler til for å snu sentraliseringstrenden vi nå ser, og det er derfor viktig at staten bidrar til å planlegge infrastruktur for en mulig vekst i Oslo og Oslo-regionen som gjør det mulig å håndtere dagens vekst i et generasjonsperspektiv. Særlig vil dette gjelde innen samferdsel, byutvikling og boligbygging samt integrering.

3. LEVEKÅR OG VELFERD

3.1 Sammendrag

En bredt anlagt levekårsstudie som nylig er gjennomført for Oslo kommune, viser at de fleste synes de har det godt eller svært godt. Likevel er et av Oslos kjennetegn de store forskjellene i levekår og inntekt. Her finnes grupper som både har landets beste og landets vanskeligste levekår. Forskjellene tegner seg skarpere enn i resten av landet både når det gjelder helse, boligstandard, utdanningsnivå, arbeidsdeltakelse, inntekt og bruk av sosiale tjenester. Byen har størst andel innbyggere med innvandrerbakgrunn i landet, og flere innvandrergrupper har særlig dårlige levekår, noe som bidrar til de store ulikhetene i Oslo. Inntektsnivået for hele Oslo ligger høyt i landsmålestokk, bl.a. fordi byen har en gruppe med svært høye inntekter, men byen har også mange med lave inntekter. Også Oslo kommune har gode inntekter. Enkle sammenlikninger viser at kommunens tilbud av velferdstjenester ligger på gjennomsnittet i Kommune-Norge. Levekårsforskjellene for Oslo-regionen sett

under ett likner mer på hele landet. Oslo er Norges annerledesby.

Regjeringens mål er å redusere forskjeller i inntekt og levekår. Kommunene har ansvar for å løse en rekke av velferdssamfunnets sentrale oppgaver i sitt lokalsamfunn. Nasjonal økonomisk politikk, arbeidsmarkedspolitikk og skatte- og trygdesystem skal spille en sentral rolle for å nå målet - også i hovedstaden der noen av utfordringene er størst.

De nasjonale målene - god livskvalitet, like muligheter for alle og en rettferdig fordeling av levekår - gjelder i storbyen som i andre kommuner. Regjeringens politikk for å utvikle en sterk kommunesektor er et viktig bidrag til at kommunene kan løse velferds- og utviklingsoppgavene som de har ansvar for.

Regjeringen erkjenner samtidig at enkelte av de levekårsutfordringene som er beskrevet i meldingen har en karakter og et omfang som kan kreve en særlig statlig innsats som det er vanskelig å finne rom for innenfor ordinære kommunale rammer. Regjeringen bidrar derfor til tiltak for bedre levekår i særlig utsatte områder, slik som satsingen i Groruddalen og Søndre Nordstrand.

Regjeringen vil på denne bakgrunn:

- vurdere om det er særskilte kostnader i velferdspolitikken og andre utfordringer som ikke fanges godt nok opp gjennom inntektssystemet
- ha en tett dialog med hovedstadsregionens aktører (Oslo kommune og øvrige kommuner) om situasjonen, utfordringene og erfaringene i arbeidet med å forbedre levekårene og redusere forskjellene.
- være særlig opptatt av at tiltakene og strategiene innenfor nasjonale satsinger har et omfang og en innretning som tar hensyn til at de er særlig viktige i Oslo og hovedstadsregionen. Det gjelder;
 - Handlingsplan mot fattigdom
 - Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen
 - St.meld. nr. 20 (2006-2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller
 - Nasjonal strategi mot ulikhet i utdanning
 - Barnehageløftet og tiltaksplan for rekruttering av førskolelærere til barnehagesektoren
 - Strategi for likeverdig opplæring i praksis! 2007-2009
 - St.meld. nr. 16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring
 - St.meld. nr. 9 (2006-2007) Arbeid, velferd og inkludering.

I meldingen pekes det også på at frivillige organisasjoner gjør et viktig sosialt arbeid. Det er derfor

et mål å legge til rette for et mangfold av frivillige organisasjoner og sammenslutninger.

3.2 Komiteens merknader

3.2.1 Generelt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at hovedstadsmeldingen dokumenterer at inntektsnivået, velstandsnivået og inntektsveksten i Oslo-regionen er over landsgjennomsnittet, samtidig som Oslo-regionen har betydelige utfordringer knyttet til integrering, fattigdom og rus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Regjeringen i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2009 skal legge frem forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene. I det såkalte Sørheim-utvalget har regjeringspartienes representanter gått inn for endringer i inntektssystemet som vil ha dramatiske konsekvenser for Oslo. De årlige tapene i inntekter som følge av en mer radikal skatteutjevning og fjerningen av tilbakeføringen av selskapsskatten, vil utgjøre betydelig mer enn de statlige bidragene til ulike prosjekter som omtales i denne meldingen. Disse medlemmene vil advare sterkt mot å svekke Oslos muligheter til å selv håndtere de utfordringene byen har som hovedstad.

3.2.2 Fattigdom

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Høyre/Fremskrittsparti-byrådet har lagt fram en aktiviseringsmelding der en har et spesielt fokus på innvandrerkvinnens manglende deltakelse i arbeidslivet og i det norske samfunnet for øvrig. Innvandrerkvinner har en mye lavere yrkesdeltakelse enn etnisk norske kvinner, og over halvparten av kvinnene fra Somalia og Pakistan har lite eller ingen kontakt med personer fra andre verdensdeler ifølge FAFOs rapport "levekår på vandring". Disse medlemmer viser til at byrådet i Aktiviseringsmeldingen derfor foreslår at alle som mottar sosialhjelp, skal delta i arbeidstrening eller norskopplæring. Dette vil bidra til at innvandrerkvinner har mulighet å bli mer selvstendige. Deres situasjon er veldig viktig for å lykkes med

integrering av barna. Hvis foreldrene kan norsk, er det mer sannsynlig at barna lærer norsk før de begynner på skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at fattigdom i Oslo først og fremst er et problem blant de ikke-vestlige innvandrere i byen. Disse medlemmer mener det må legges til rette for at regelverket endres slik at kvoteflyktinger og personer som har fått opphold på bakgrunn av asylsøknad, og som bosettes i andre kommuner, blir straffet økonomisk hvis de flytter til Oslo uten å være økonomisk selvhjulpne. Kravet om å ta en pause i innvandringen til Oslo støttes av mange innvandrere. Ifølge FAFOs rapport om levekårene i Oslo, "levetår på vandring", er 76,6 pst. av pakistannerne og 88,1 pst. somalierne i byen helt eller delvis enig i at det er for mange innvandrere i Oslo.

Disse medlemmer viser for øvrig til St.meld. nr. 9 (2006-2007) og Innst. S. nr. 148 (2006-2007) når det gjelder innføringen av kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad.

3.2.3 *Bolig og bostedsløshet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Budsjett-innst. S. nr. 5 (2007-2008) der flertallet under de generelle merknadene om boligpolitikken uttaler:

"Flertallet mener en mer bevisst og strategisk boligpolitikk må skje i trekanten kommune, boligkooperasjon og Husbanken."

Om utleieboliger uttalte flertallet blant annet:

"Flertallet mener det i tillegg til generelle virkemidler må tilbys bedre finansieringstilbud for bygging av utleieboliger. Om lag 20-25% av husholdningene bor til enhver tid i leieboliger. Behovet for flere utleieboliger er stort. Og blant annet de økende ungdomskullene de nærmeste årene vil øke etterspørselen på leiemarkedet. Både kommuner og boligkooperasjonen må få større ansvar for at det blir lagt til rette for og bygget flere utleieboliger."

Tilskudd til utleieboliger er prioritert innenfor boligtilskuddet. Det gis hvert år tilskudd til mellom 700 og 1 000 utleieboliger for vanskeligstilte. Boligkooperasjonen var tidligere tungt inne i byggingen av utleieboliger for ungdom, men har de siste årene bl.a. på grunn av målrettingen av tilskuddene mot de mest vanskeligstilte gruppene, som rusmiddelmisbrukere og bostedsløse, i stor grad trukket seg ut.

Om opprustning av den eldre boligmassen uttalte flertallet i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2007-2008):

"Flertallet viser til at den eldre boligmassen trenger fornying og opprustning, særlig for å møte den

kommende eldrebølgen. For å stimulere til økt aktivitet må Husbanken disponere flere midler rettet inn mot fornying av den eldre boligmassen, herunder etterretablering av heis."

Flertallet har merket seg at aldersgruppen 20 til 30 år i Norge vil øke med om lag 100 000 i Norge fram til 2020. Denne utviklingen vil øke etterspørselen etter boliger som passer for denne aldersgruppen. Flertallet mener dette tilsier at det i gjennomgangen av de boligpolitiske virkemidlene må legges vekt på en egen ungdomsstrategi spesielt med tanke på situasjonen i Oslo og andre storbyer.

Flertallet vil også peke på at i overkant av halvparten av befolkningen i Oslo over 16 år er aleneboende. I inntektsstatistikken finner vi halvparten av de aleneboende blant den fjerdedelen som har de laveste inntektene. Boligutgiftene for de aleneboende har økt med 40 pst. siden 1987. Flertallet mener det er godt dokumentert at de boligpolitiske virkemidlene i større grad enn nå må innrettes mot yngre aleneboende med dårlig økonomi.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at andelen bostedsløse i hovedstaden er anslått til ca. 1 500 av ca. 5 000 totalt på landsbasis. Bolig er en nødvendig forutsetning for sosial og økonomisk deltakelse. Bostedsløsheten kan bare løses i et tett samarbeid mellom kommune, stat og andre aktører, herunder boligsamvirket, frivillige organisasjoner, private utbyggere ol. Dette flertallet vil understreke det uverdige i at så mange lever uten fast bolig. Det må derfor settes inn tiltak for å fjerne bostedsløsheten. Dette flertallet mener det må inngås forpliktende samarbeid mellom kommunen og staten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at Husbanken på statlig side vil være en sentral aktør som forvalter av ulike støtte- og tilskuddsordninger spesielt rettet inn mot utleieboliger.

Flertallet mener at en god bolig har stor betydning for både helse og trivsel for den enkelte, og for integrering av forskjellige grupper i samfunnet. Boligtilbudet bør være variert og tilpasset ulike befolkningsgrupper, aldersfaser og byområder. Arbeidet med å utvikle boliger for grupper med særlige behov må fortsette. Flertallet mener utbyggere bør utfordres til å bygge boliger med fellesfunksjoner og servicetilbud. Flertallet viser til at befolkningsveksten i Oslo gjør at det er et stort behov for flere boliger. Flertallet mener at utbyggingen ikke må skje på bekostning av grønne lunger og fri-

arealer. Større og tettere utbygging bør vurderes i tilknytning til kollektiv- og trafikknutepunkter. Flertallet viser til at Oslo har en høy andel én-person-husholdninger. Det må tilrettelegges boliger for disse. For unge i etableringsfasen bør det være tilbud om små boliger. Kommunen må aktivt bruke Husbankens låneordninger til unge mennesker.

Flertallet mener støtteordninger til byfornyelse i privat regi og rehabilitering av boliger må gjennomgås og tilpasses dagens behov. Det bør tilstrebes universell standard. Heis i eldre bygårder vil gi bevegelseshemmede og eldre bedre boligtilbud og mulighet til å bli boende i egen bolig. Brannsikring av boliger må prioriteres.

Flertallet viser til at uteområder og gårdsrom i tette byområder er viktige for miljø og trivsel, og har samme funksjon som hager i villastrøk. Opparbeidelse av gårdsrom til "byhager" vil øke grøntandelen i boområdene. Det bør stimuleres til opparbeidelse av felles gårdsrom.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at hovedstaden på grunn av boligmassens sammensetning har spesielt store utfordringer når det gjelder å møte eldrebølgen. Det mest treffsikre virkemiddel er bygging av heis i eldre bygårder. Dette flertallet viser til at flertallet i budsjettet for 2008 avsatte 5 mill. kroner til prosjektering av heis i eksisterende boligbygg. Dette flertallet vil understreke at bevilgningen forutsetter et tett samarbeid mellom kommunen og Husbanken både for prosjektering og også når det gjelder gjennomføring.

Dette flertallet viser til Statistisk sentralbyrås analyse "Levekår og flyttemønster i Oslo indre øst" fra 2006, der det blant annet konkluderes med følgende når det gjelder kommunale boliger:

- "Den mest negative siden ved levekårsutviklingen på boligsiden i Oslo indre øst er bomiljøet i de kommunale gårdene. Bomiljøet beskrives fra flere hold som mer utrygt enn før.
- I de kommunale boligene har det vært en tendens til økende konsentrasjon av de vanskeligst stilte.
- I forhold til oppvekstmiljø kan de også pekes på vel 2500 barn og unge bosatt i slike boliger."

Dette flertallet deler meldingens syn om at problemene i Oslo indre øst har et omfang og en karakter som krever statlig innsats i samarbeid med kommunen. Dette flertallet mener derfor at det må etableres samarbeid med kommune og stat som på en systematisk måte kan forbedre bomiljøet i de kommunale gårdene. Innenfor rammene av et slikt samarbeid må beboere, bydeler, organisasjoner og institusjoner trekkes aktivt inn, slik at det kan dras nytte av den kunnskap og de erfaringer som finnes.

Dette flertallet mener det må iverksettes ulike tiltak som:

- Etablering av vaktmestertjeneste i hvert boområde, som i tillegg til å ivareta det fysiske bomiljøet, også kan tillegges oppgaver for det sosiale miljøet.
- Individuell booppfølging for personer som trenger botrening og hjelp til å fungere i et bomiljø.
- Flere og varierte møteplasser for beboerne.
- Spesielle tiltak rettet mot familier med barn som bor i belastede miljøer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at boligmarkedet i Oslo er preget av høyt prisnivå og stor omsetning, og at høye boutgifter for lavinntektsgrupper kan bety at inntektene ikke strekker til for livsopphold. Disse medlemmer påpeker at det i Norge og Oslo-regionen er et fritt boligmarked der prisene reguleres av tilbud og etterspørsel, og at prisene øker når nybyggingen ikke greier å holde følge med økt innflytting. Disse medlemmer ønsker at flest mulig skal ha råd til å kjøpe egen bolig, og mener det beste tiltaket for å få til dette er en fremtidsrettet byutviklingspolitikk, slik at det gradvis kan bli en sunnere balanse mellom tilbudssiden og etterspørselssiden i boligmarkedet.

Disse medlemmer påpeker at ved å legge til rette for økt nybygging, og derved også lavere priser, ville bostedsløse lettere kunne etablere seg på boligmarkedet, uten behov for bevilgninger over statsbudsjettet til dette formål.

Disse medlemmer viser til at Norge i stor grad har eierboliger sammenlignet med andre land. Dette er et resultat av det fokus norsk boligpolitikk har hatt på eierskap siden krigen, gjennom ulike eierformer som selveie, sameie og borettslag. Dette er en viktig årsak til mindre sosiale problemer og bedre bomiljøer enn i andre land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at representanten Per-Willy Amundsen i Stortinget 4. oktober 2007 i et spørsmål til kommunalministeren påpekte at Regjeringen på den ene siden sier de vil bygge boliger til bostedsløse, og på den annen side har innført byggeforskrifter som gjør det 15 pst. dyrere å bygge nytt. Disse medlemmer er videre skuffet over at kommunalministeren avkreftet at det vil bli tatt initiativ til byggeforskrifter som gjør det billigere å bygge nytt.

Disse medlemmer er imot krav om en bestemt fordeling mellom store og små leiligheter, og viser til at slike krav er fordyrende og fører til redusert nybygging. Disse medlemmer viser videre

til sin merknad i Innst. S. nr. 231 (2006-2007) om heiskrav, hvor disse medlemmer er negative til heiskrav i nye flerbolighus med tre eller flere etasjer fordi kravet vil gjøre det dyrere å bygge nye boliger. Disse medlemmer vil dessuten gå imot et opplegg hvor folk i noen bydeler i Oslo får gratis heis mens folk i andre bydeler må betale hele regningen selv.

Disse medlemmer viser til at 83 pst. av innvandrere i Oslo eier sin egen bolig, og veldig mange kjøpte denne boligen på 80-tallet. Dermed har de en betydelig realisert eller urealisert verdi gjennom sine boliger. Dessverre velger altfor mange - på tross av store barnekull - å ikke prioritere større boliger. De investerer heller i eiendom i hjemlandet fremfor å sikre gode boforhold i Norge. Blant nyankomne flyktninger er det langt færre som eier egen bolig. Svært mange bor i kommunale leiligheter. De samme gruppene er også sterkt overrepresentert blant sosialhjelpsmottakere.

Disse medlemmer registrerer at i likhet med andre større byer i Europa, er visse områder i Oslo i ferd med å få en klar dominans av ikke-vestlige innvandrere. Dette forsterkes ved at innvandrere søker til slike områder, samtidig som etniske nordmenn flytter ut. Disse medlemmer mener at dersom denne utviklingen får fortsette, så vil dette føre til segregering snarere enn integrering. En segregert by er uheldig for alle parter, men den er særlig negativ for byens innvandrerbefolkning. Disse medlemmer vil fremheve at innvandrerne selv har et eget ansvar for å bli en integrert del av byen, og at de derfor selv aktivt må bidra til at en slik prosess blir igangsatt. Disse medlemmer vil understreke at gjennomsnittsprisen på leiligheter i alle områder i byen ligger langt høyere enn de fleste andre steder i landet, og at innvandrerne som velger å bosette seg i allerede innvandretette områder, vanskeliggjør sin egen integrering.

Disse medlemmer er svært bekymret for at flere tusen ulovlige innvandrere trolig befinner seg i Oslo. Mange av disse bor hos venner og bekjente som gjerne har en kommunal leilighet. Dette fører ofte til overpopulasjon og dårligere forhold hos de andre beboerne, bl.a. gjennom økt kriminalitet.

3.2.4 Rus

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Oslo som landets hovedstad har landets største rusproblemer. Det anslås at det er mellom 2 750 og 3 850 sprøytenarkomane i Oslo. Det har vært en jevn nedgang i antall sprøytenarkomane siden 1999. I 2005 døde 70 personer av overdose, mot 83 i 2004. Pr. 31. desember 2007 var det 1 118 pasienter i LAR

(metadon/subutex) i Oslo, og 98 på venteliste. Lege-middelassistert rehabilitering, lavterskel helsetiltak, Gatehospitalet og satsingen for å redusere bosteds-løshet er tiltak som kan gjøre tilværelsen mindre belastende for rusmiddelmissbrukerne. Det vises også til prøveordning med sprøyterom i Oslo. Gjennom opptrappingsplanen for rusfeltet skal det satses på tiltak for å bedre tilgjengelighet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener metadonbrukere ikke bare må følges opp med behandling, men også bolig og arbeid. Det bør etableres et værested i Oslo hvor mat, drikke, informasjon om plikter og rettigheter og ulike behandlingstilbud er tilgjengelig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil bemerke at den store køen til LAR-behandling er et like stort problem som at de som har gjennomgått behandling, ikke følges opp. Avrusing er statens ansvar. Disse medlemmer vil videre bemerke at det er flere væresteder for rusmiddelavhengige i Oslo.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Statens Institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) nå anslår antall injiserende misbrukere i Oslo til å være 2 800-3 200. Dette er en halvering i forhold til tidligere anslag som var på 5 000-7 000. Disse medlemmer viser til at legemiddelassistert rehabilitering (LAR) av over 1 000 osloboere har mye av æren for dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener bruk av narkotika fører til betydelige helsemessige og sosiale problemer, både for den rusmiddelavhengige selv, for de pårørende og for samfunnet. Det offentlige hjelpeapparatet bør derfor ikke legge til rette for bruk av narkotika, slik ordningen med sprøyterom i realiteten innebærer. Disse medlemmer viser til Innst. O. nr. 86 (2006-2007) om lov om forlengelse av sprøyteromlovens virketid. Disse medlemmer mener bevilgningen til sprøyterom i stedet bør brukes til andre rusmiddeltiltak, som lavterskel helsetilbud og omsorgstiltak, som har som hovedmål å redusere skadevirkningene ved rusmiddelmissbruk, og som ikke opprettholder rusmiddelmissbruk. I løpet av prøveperioden vil bevilgninger til drift av sprøyterom beløpe seg til totalt 50 mill. kroner. Disse medlemmer påpeker at ordningen med sprøyterom også innebærer en legalisering av narkotikabruk. Dette er klart i strid med forbud mot omsetning, bruk og oppbeva-

ring av narkotiske stoffer i straffelovgivningen. FNs internasjonale narkotikakontrollbyrå, INCB, har i sin årsrapport for 2005 påpekt at en ordning med sprøyterom heller ikke er i overensstemmelse med FNs narkotikakonvensjoner. Byrådet ber samtidig Norge om å sørge for overensstemmelse med disse avtalene.

Disse medlemmer mener at legemiddelasistert rehabilitering (LAR) (metadon, subutex eller lignende) kan være riktig for en gruppe tunge rusmiddelmisbrukere når andre alternativer er prøvd ut. Disse medlemmer mener det i tillegg må legges stor vekt på medikamentfri behandling som medfører at rusmiddelmisbrukere skal kunne bli helt fri fra rusmiddelavhengigheten. Stadig flere barn blir født av mødre som får metadon. Mye tyder på at barna får skadevirkninger av dette. Disse medlemmer mener at av hensyn til barnet bør tvangsbehandling av gravide rusmiddelmisbrukere vurderes fremfor fortsatt bruk av metadon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener intensjonene i rusreformen ikke er innfridd på alle områder. Lave bevilgninger og manglende fokus på rusomsorg fra Helse Sør-Øst, samt en manglende helhetlig behandlingsskjed, har medført at køene til behandlingsplasser har økt og kvaliteten på rehabiliteringen har blitt dårligere. Det medfører at mange rusmiddelavhengige mister motivasjonen til å bli rusfri på grunn av for lang ventetid på å få rehabilitering.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser at mangfoldet innen behandlings- og rehabiliteringsbehov for rusmiddelmisbrukere er svekket etter rusreformen. Finansieringssystemet ser ut til å bidra til at kommunene kun henviser til helseforetakfinansierte behandling og ikke lenger bruker de rehabiliteringstilbudene som drives av frivillige organisasjoner. Dette har medført at mangfold og fleksibilitet i tjenestetilbudet er svekket og at behandlingsskøen blir lengre enn nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre etterlyser en bedre samhandling mellom staten og kommunene både innen helsetjenesten og rusomsorgen. For rusomsorgen spesielt gjør den mangelfulle samhandlingen seg spesielt bemerket i Oslo, hvor utfordringene er særlig store på grunn av et stort antall rusmiddelavhengige. Staten har i lov unntatt helseforetakene fra å ta initiativ til samhandling, og overlater dermed dette til kommunene. Staten må ta initiativ til å endre dette, slik at staten får et like tydelig ansvar for dette som kommunene. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede en lovendring av lov om helseforetak, for å sikre et likeverdig ansvar for initiativ til og ansvar for samhandling innen helsetjenesten og rusomsorgen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at Regjeringens lave bevilgninger til Oslo-politiet har konsekvenser for kriminalitet knyttet til rus. Disse medlemmer er kjent med at mange stillinger må stå ubesatt, og at det særlig er politiets tilstedeværelse der folk ferdes og kampen mot hverdagskriminalitet som har blitt rammet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser alvorlig på at det sjelden slås ned på åpenlys bruk og omsetning av narkotika, og disse medlemmer synes det er skremmende at vi dermed har fått områder i Oslo sentrum der narkotika omsettes uten særlig innblanding fra politiets side. Dette er etter disse medlemmers mening en stor utfordring for kommunens arbeid med å hindre nyrekruttering fra ungdom til rusmiljøet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det kun er et lite mindretall som står bak vold i Oslo sentrum i helgene, og mange av disse har tidligere blitt dømt for tilsvarende voldshandlinger. Det store flertallet som benytter seg av Oslos store og varierte uteliv oppfører seg bra, og disse medlemmer mener det blir feil å skulle innføre en restriktiv skjenkepolitikk som rammer alle bare fordi noen få lager bråk. Det er etter disse medlemmers mening viktig at politiet er til stede i Oslo sentrum i helgene, slik at de som utøver vold kan bli arrestert og hardt straffet.

Disse medlemmer ønsker å åpne for en prøveordning med frie åpnings- og skjenkesoner i utvalgte områder av byen. Dette vil medføre at de som er ute reiser hjem til forskjellige tider, og en unngår dagens problemer som oppstår på grunn av køer og mye folk i gatene ved stengetid. Disse medlemmer ønsker også å utvide skjenketidene for utesteder i andre deler av byen slik at det ikke blir den trengselen i sentrum som er i dag.

3.2.5 Sykehus

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at staten er tilnærmet monopoldriver av sykehus og spesialisthelsetjenesten. Staten har derfor et betydelig ansvar for dette i Oslo. Spesielt i Oslo er det behov for en gjennomgang av funksjonsfordeling mellom sykehusene og en opprydding mellom landsfunksjoner og lokalsykehusfunksjoner. Spesielt bør lokalsykehusfunksjonen for Oslo tydeliggjøres og

samhandlingen mellom Oslo kommune og staten styrkes. Dette medlem viser til forslag under pkt. 3.2.4.

4. MANGFOLDIG OG ÅPEN HOVEDSTAD

4.1 Sammendrag

Vel en femtedel av innbyggerne i Oslo har innvandrerbakgrunn. Regjeringen ser positivt på at kommunen vil være foregangsby for arbeidet med inkludering og integrering. Regjeringen skal støtte opp og bidra. Derfor har Regjeringens politikk for inkludering og integrering av innbyggere med innvandrerbakgrunn spesielt stor betydning for Oslo. Vellykket inkludering og integrering i hovedstadsregionen har også stor betydning for hele landet.

Av i alt 278 959 sysselsatte med bosted i Oslo hadde i 2005 34 106 ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og 13 470 vestlig innvandrerbakgrunn. Arbeidsledigheten er høyere blant ikke-vestlige innvandrere enn andre. For økonomien i hovedstadsregionen er det viktig at folk med innvandrerbakgrunn får muligheter til å utnytte sine evner og skaffe seg kompetanse som de kan sette inn i arbeidsliv og samfunn.

Over halvparten av innbyggerne i Oslo er født utenfor Oslo og Akershus. Innbyggere med innvandrerbakgrunn utgjør vel 124 000 eller 23 pst. per 1. januar 2006. Oslo har opp mot 12 pst. av landets befolkning og 32 pst. av landets innvandrere. Et betydelig antall nyankomne innvandrere er nå et permanent trekk ved hovedstadens befolkning.

Mer enn en av tre med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn i Norge bor i hovedstaden. Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen er yngre i gjennomsnitt enn nordmenn og vestlige innvandrere i hovedstaden (Blom 2006).

Seks av 15 bydeler har minst 30 pst. innbyggere med innvandrerbakgrunn (alle grupper) i 2006 - fire ligger i Groruddalen, Gamle Oslo i indre by øst, og lengst sør i byen ligger Søndre Nordstrand som har 41 pst. Nabobydelen Nordstrand hadde lavest andel med 10,7 pst.

9 av de 10 kommuner i Norge som har størst andel innvandrere, tilhører Oslo-regionen: Oslo, Drammen, Lørenskog, Skedsmo, Askim, Moss, Ås, Rælingen og Bærum.

Det bor mennesker fra 193 land i Oslo. All statistikk og forskning slår fast at Oslo ikke har ghettoområder i betydningen at én landgruppe er i flertall i et område.

Oslo er på flere måter en by der det er store geografiske forskjeller, men fordi det er store variasjoner innenfor alle bydeler, er Oslo ingen segregert by.

Regjeringen ønsker et flerkulturelt samfunn der miljø, deltaking, levekår og muligheter er gode i hele hovedstadsregionen. Regjeringen vil være på vakt

mot tendenser til et mer segregert samfunn og følge utviklingen nøye.

I meldingen vises det til at det trengs et åpent sosialt klima som gjør at nabolagene, bedriftene og samfunnet for øvrig, på en god måte utnytter de mulighetene som en variert befolkning skaper. Kulturlivet må utvikles som møteplass for mennesker med ulike bakgrunn. Regjeringen ønsker at alle, uansett bakgrunn, skal få mulighet til å realisere sine ressurser. Det vil gagne den enkelte og fellesskapet. Regjeringen ser det som en hovedutfordring å øke yrkesdeltakelsen blant ikke-vestlige innvandrere. Behov for norskopplæring og annen kvalifisering for arbeid og deltakelse i samfunnet er stort i Oslo der mange er flyktninger eller nyankomne innvandrere og har dårlig utdanning.

Inkludering på tvers av etniske forskjeller er en viktig oppgave. Regjeringens velferds- og inkluderingspolitikk vil særlig forhindre ulikhet på etnisk grunnlag. Regjeringen vil videreføre og forsterke handlingsplanen for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen, som har strategier og tiltak for å oppnå dette, og Regjeringen vil ha samarbeid med lokale myndigheter om oppfølgingen.

Ulikhet i arbeidssøkernes forutsetninger innebærer store utfordringer til målrettethet, sammenheng og helhet i kvalifiseringsarbeidet i hovedstadsregionen.

4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Oslo er en attraktiv by. Den tiltrekker seg mennesker fra hele Norge og fra utlandet. En viktig grunn til dette er at Oslo er en spennende by. Byen er internasjonal med mennesker fra 193 land, der halvparten av innbyggerne er født utenfor Oslo og Akershus. Om lag 23 pst. av befolkningen har innvandrerbakgrunn. Flertallet mener at dette først og fremst er positivt og gjør Oslo til en by mange trives i og ønsker seg til. Hovedutfordringen for Oslo er å håndtere en slik vekst, sørge for en god integrering og unngå geografisk og etnisk segregering. Oslo er i dag ikke en segregert by.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er grunn til bekymring når over halvparten av sosialhjelpsutbetalingene i Oslo kommune går til ikke-vestlige innvandrere, og at over 50 pst. av alle somaliere i Oslo kommune får inntekten sin fra sosialkontorene. Disse medlemmer er også bekymret over at norske elever er i mindretall på stadig flere av byens barneskoler, og viser i den forbindelse til artikkelen "Er i flertall på

48 av 138 skoler" i Aftenposten 8. januar 2008. Disse medlemmer er positiv til språktesting av 4-åringer, slik at man på et tidlig tidspunkt kan ta tak i barn som ellers hadde møtt opp på skolen første skoledag uten å kunne et eneste ord norsk.

Disse medlemmer viser til at Levekårsundersøkelsen utført av FAFO har vist at totalt er 48,7 pst. av befolkningen helt eller delvis enig i at det er for mange innvandrere i Oslo. Tilsvarende tall for pakistanerne er 76,6 pst. og for somaliene 88,1 pst. Disse medlemmer ser at dette i utgangspunktet kan virke overraskende, men mener man må være klar over at ingen taper mer på økt innvandring enn de som allerede har kommet til Oslo. Disse medlemmer viser til at mange med innvandringsbakgrunn også er smertelig klar over at det er de nyankomne innvandrerne som i størst grad står bak kriminell virksomhet og kan dårlig norsk, og at utstrakt import av ektefeller vanskeliggjør integrasjon og suksess i det norske samfunnet.

Disse medlemmer mener at familieinnvandringspolitikken er den mest feilslåtte delen av norsk innvandringspolitikk, blant annet fordi den legger godt til rette for tvangsekteskap og en stadig økende tilstrømning fra grupper som er vanskelige å integrere. Det er etter disse medlemmers mening umulig å lykkes med integrering når 3 av 4 andregenerasjonsinnvandrere fra visse land importerer ektefeller fra utlandet.

5. BARN, SKOLE OG STORBYMILJØ

5.1 Sammendrag

Regjeringen legger stor vekt på å skape gode og trygge oppvekst- og opplæringsvilkår for barn, og på å styrke Norge som kunnskapsnasjon. Utdanning og kompetanse fra barnehage til høyere utdanning har stor betydning for hovedstadsregionens evne til å inkludere hele befolkningen.

Oslo har 121 000 barn og unge (0-19 år). Stadig flere av landets barn vokser opp i hovedstadsregionen. Gjennom en lang årrekke har en del av barnefamiliene flyttet til omegnskommunene, som har høyere andel ungdom enn Oslo.

Nær 33 000 barn og unge under 20 år hadde ikke-vestlig bakgrunn i Oslo ved inngangen til 2006. Det tilsvarer 28 pst. av aldersgruppen. 10 000 av disse barna lever i husholdninger under fattigdomsgrensen.

I Oslo er det til sammen 71 750 elever og lærlinger i grunnskolen og videregående opplæring. Mer enn hver tredje elev i grunnskolen i Oslo ble i 2005-2006 regnet som minoritetsspråklig, dvs. at foreldrene oppgir at barnet har et annet morsmål enn norsk eller samisk.

Det er ikke andelen minoritetsspråklige elever, men elevenes ulike familiebakgrunner som har betydning for skoleresultatene.

Regjeringen har et særlig fokus på fattigdom blant barn og unge. Bl.a. gir Barne- og likestillingsdepartementet tilskudd til ferie- og fritidsaktiviteter for barn, unge og familier, og tiltak som bidrar til arbeidsmarkedstilknytning for unge med mangelfull opplæring. Innsatsen ble ytterligere styrket i 2007.

Hver fjerde elev eller lærling som begynte videregående opplæring for første gang i 2000 i Oslo, avbrøt opplæringen i løpet av fem år. For å forebygge frafall fra videregående opplæring, foreslår St.meld. nr. 16 (2006-2007) og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring, flere tiltak.

Barnehageløftet står sentralt i Regjeringens politikk for gode og trygge oppvekst- og opplæringsvilkår. Regjeringen tar sikte på innføring av lovfestet rett til barnehageplass fra 1. januar 2009, forutsatt at målet om full barnehagedekning er nådd.

Regjeringens mål er full barnehagedekning i løpet av 2007, høy kvalitet i barnehagene og lav foreldrebetaling. Regjeringen har økt bevilgningene til barnehageetablering, herunder egne tilskudd til plasser i midlertidige lokaler. Regjeringen er avhengig av et utstrakt samarbeid med kommunene og private aktører for å nå målene.

Regjeringen kartlegger eiendom staten kan stille til disposisjon for ny bruk til barnehager i storbyene. Regjeringen ber i Revidert nasjonalbudsjett for 2007 Stortinget om fullmakt til å kunne selge slike eiendommer direkte til kommunene til takst.

Regjeringen vil videreføre og videreutvikle forsøket med gratis kjernetid i barnehage i bydel Stovner i Oslo, som ble igangsatt med finansiering fra Regjeringen i 2006. Forsøket er i 2007 utvidet til fire bydeler i Groruddalen og til Bydel Søndre Nordstrand. Forsøk i Groruddalen og i Søndre Nordstrand gjennomføres i samarbeid med Oslo kommune og er en felles innsats mellom stat og kommune for fire- og femåringer før skolestart.

Kunnskapsløftet og kompetanseutvikling i skolen er to av Regjeringens viktigste strategier for en bedre skole. Kunnskapsløftet er den nye reformen for grunnskolen og den videregående opplæringen. Målet for reformen er at alle elever og lærlinger skal utvikle grunnleggende ferdigheter og kompetanse som gjør at de kan være aktive deltakere i kunnskaps-samfunnet. Gjennom tilpasset opplæring skal alle elever og lærlinger få de samme mulighetene til å utvikle evnene sine.

Det er stort behov for et engasjert utviklingsarbeid ut fra de særlige utfordringene i Oslo. Staten bidrar til Oslo-skolens arbeid på flere punkt. Gjennom Handlingsprogram Oslo indre øst (1997-2006)

ble det i samarbeid med Oslo kommune satset spesielt på skolenes læringsmiljø.

Det offentlige tjenestetilbudet i skoler og barnehager og kvinners deltagelse i samfunns- og arbeidsliv er tre prioriterte områder i Groruddalssatsingen.

Hovedstadsregionens storbymiljø gir en sammensatt arena for barns og unges oppvekst. Regjeringen vil at interessene til barns og unge skal telle i samfunnspolitikken. Et godt oppvekstmiljø og et godt forebyggende arbeid blant barn og unge er viktige oppgaver både for offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner.

5.2 Komiteens merknader

5.2.1 Generelt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen i meldingen hevder å ha prioritert en betydelig styrking av kommunenes økonomi, bl.a. for å sette dem i stand til å løse oppgaver innenfor barnehage og skole. Disse medlemmer viser til at samtlige partier i Oslo bystyre har signert et brev til Regjeringen der det påpekes at barnehagereformen er sterkt underfinansiert for Oslo kommunes vedkommende, og at full barnehagedekning er en prioritert oppgave for Høyre/Fremskrittsparti-byrådet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at til tross for at mindretallet påstår at byrådet i Oslo prioriterer barnehageutbygging, er Oslo en av forholdsvis få kommuner som ikke vil nå full barnehagedekning i 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at det regjeringsoppnevnte Sørheimutvalget anbefaler en ytterligere svekkelse av Oslos økonomi gjennom å øke den symmetriske utjevningen fra 55 pst. til 60 pst., samtidig som det foreslås å fjerne selskapsskatten som kommunal skatt. Disse medlemmer vil advare Regjeringen mot å følge disse anbefalingene, og understreker at hovedstadsmeldingens ambisjoner for Oslo i så fall kun blir tom retorikk. Disse medlemmer vil også påpeke at et bortfall av selskapsskatten som kommunal skatt vil gjøre det lønnsomt for Oslo å bli en soveby med arbeidsplassene plassert i omkringliggende kommuner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at tallene på side 67 i stortingsmeldingen som viser andel elever med ikke-vestlig bakgrunn, er basert på hva foreldrene oppgir, og ikke det faktiske antallet. Disse medlemmer vil videre påpeke at det mangler en kartlegging av 3. generasjon, altså der en av foreldrene kommer fra utlandet (typisk henteekteskap). Først da har vi det reelle antallet ikke-vestlige i osloskolen. Tallet er altså høyere enn det som presenteres i SSBs statistikker.

5.2.2 Barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til flertallets mål om full barnehagedekning. For å nå målet er det etablert en ordning med statlig øremerket finansiering som omfatter både investerings- og driftskostnader. Flertallet merker seg at til tross for statlig finansiering vil hovedstaden ikke nå målet om full dekning. Flertallet viser til at barnehageutbygging er et kommunalt ansvar. Flertallet forventer at kommunen tar et krafttak slik at målet om full barnehagedekning også kan nås i hovedstaden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil bemerke at for å gi full valgfrihet for foreldre, må man gjennom ulike tiltak sørge for at det også på litt sikt blir full barnehagedekning. Det kompromiss som Stortinget vedtok om barnehager, vil kunne legge grunnlaget for full barnehagedekning og lavere foreldrebetaling. Gjennom likebehandling av offentlige og private barnehageplasser sikres en utvikling av flere plasser og lavere kostnader. Det er nettopp en reell likebehandling som sørger for en kostnadseffektiv og levedyktig barnehagesektor. Med reell likebehandling vil alle barnehager ha motivasjon til å begrense sine kostnader samtidig som det fokuseres på tilbudets kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil advare sterkt mot at stadig flere av familiens oppgaver blir veltet over på staten eller andre offentlige organer.

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringen bør sette i gang en evaluering av barnehagetilbudet, og samtidig se på konsekvensene av at svært små barn tilbringer mye tid i barnehagen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener barnehagetilbudet skal være tilpasset familienes behov og være fleksibelt, rimelig og av god kvalitet over hele landet. Disse medlemmer vil understreke betydningen av like-

verdig behandling av offentlige og private barnehager. Barn i barnehage fortjener å få den samme gode kvaliteten på tilbudet, uavhengig om de går i en offentlig eller privat barnehage.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig at kvaliteten i barnehagene følges nøye i en periode med en sterk satsing på utbygging av nye barnehageplasser og økte krav til innhold. Disse medlemmer viser til at mange barnehager sliter med manglende vedlikehold, elendig inneklima og lave eller ikke-eksisterende vikarbudsjetter. Når sykefraværet er om lag 10 pst., betyr det at mange steder er to voksne ansvarlig for 18 barn i lange perioder. Disse medlemmer vil understreke at hvis barnehagen skal være både et pedagogisk tilbud og et omsorgstilbud, trengs det mer fokus på kvalitet. Kvaliteten på tilbudet er avgjørende for både barna og de ansatte.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av et systematisk arbeid og en langsiktig strategi for å innføre ny rammeplan, øke kompetansen til de ansatte og styrke barnehageforskning. Disse medlemmer mener vi må ha som mål å øke andelen førskolelærere i barnehagene. Disse medlemmer konstaterer at utviklingen dessverre går i gal retning. Disse medlemmer er bekymret for at antallet dispensasjoner fra kravet om førskolelærerutdanning øker, dette er særlig et problem i hovedstadsregionen. Disse medlemmer vil understreke at uten flere tiltak og større bevilgninger til rekruttering av førskolelærere i barnehagesektoren, vil en risikere at pedagogtetttheten synker i takt med barnehageutbyggingen.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av barnehagen som arena for språkopplæring. Dette er særlig viktig for barn med minoritetsbakgrunn. Det er viktig at barn får mulighet til å gå i barnehage før skolestart, selv om foreldrene er hjemme med yngre søsken.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som gir barn over 3 år gratis kjernetid i barnehage hvis foreldrene mottar kontantstøtte for yngre søsken."

Dette medlem vil sikre barnehageplass til alle som ønsker det, uavhengig av økonomi. Dette medlem vil i den sammenheng understreke betydningen av at Oslo har inntektsgradert foreldrebetaling i barnehagen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er positive til systematisk språkkartlegging av førskolebarn på helsestasjoner i forbindelse med 4-årskontrollen, og viser til sine merknader i Innst. S. nr. 69 (2006-2007).

Disse medlemmer mener prøver og tester bør offentliggjøres, slik Oslo kommune gjør med "Osloprøven". Disse medlemmer viser til at disse prøvene har medført at flere skoler i Oslo har hevet seg betraktelig.

5.2.3 Barnevern

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at dersom det viser seg at det er en reell økning av antall barn med hjelpebehov, vil et fritt og uavhengig barnevernstilsyn være enda mer nødvendig og påkrevd. Nettopp fordi så mange barn har bruk for denne tjenesten, innebærer det at det tilsynet som Fylkesmannen gjør, umulig vil kunne nå ut til alle barna.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at mange barn har behov for hjelp fra det offentlige for å få en trygg oppvekst. Omsorgssvikten kan skyldes vold, overgrep, rusproblemer, psykiske problemer eller fattigdom. Disse medlemmer viser til at i alt 40 400 barn og unge mottok tiltak fra barnevernet i 2006. Det er en økning på 4,2 pst. fra 2005.

Disse medlemmer mener det er viktig at staten legger til rette for at vi får gode fosterhjem, slik at fosterbarna får best mulig oppvekstvilkår. Disse medlemmer mener at fosterhjemsarbeidet må styrkes ved å bedre fosterforeldrenes rammevilkår. Det er blant annet viktig å sikre sosiale rettigheter knyttet til sykdom og pensjon. Videre er det viktig at alle fosterforeldre sikres god opplæring, jevnlig faglig veiledning og et tilstrekkelig tilbud om avlastning. Disse medlemmer ønsker å styrke fosterforeldrenes rammevilkår ved å gi alle fosterforeldre som er ute av ordinært arbeid, rett til sykepenges og tjenestepensjon, uavhengig av om det er statlige eller kommunale fosterhjem.

Disse medlemmer mener ideelle barnevernsinstitusjoner utgjør et viktig supplement til de statlige institusjonene. Det er viktig at de ideelle institusjonene sikres forutsigbare driftsvilkår og en finansiering som gir dem mulighet til å gi barn og unge et tilbud av høy kvalitet. Disse medlemmer mener dagens anbudssystem gjør at barnets

beste ikke alltid blir styrende for hvilket omsorgstilbud staten gir barnet.

Disse medlemmer viser til St.meld. nr. 15 (2004-2005) der det sies følgende om ideelle virksomheter:

"Ideelle virksomheter uten et kommersielt formål utgjør et verdifullt supplement til det offentlige tjenestetilbudet. Regjeringen vil legge til rette for at disse fortsatt kan spille en viktig rolle som utøvere av helse- og omsorgstjenester. Regjeringen har på denne bakgrunn gjort unntak fra anskaffelsesreglementet når det gjelder kjøp av helse- og sosialtjenester fra slike organisasjoner, slik at stat og kommuner kan velge om de vil kjøre ordinær konkurranse eller å forhandle direkte med ideelle organisasjoner."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at EU-direktivet vedrørende offentlige anskaffelser ikke regulerer anskaffelser av såkalt uprioriterte tjenester, slik som helse- og omsorgstjenester regnes som, med unntak av at de grunnleggende prinsippene som f.eks. etterprøvbarehet og gjennomsiktighet. Dette medlem viser til at anskaffelse av uprioriterte tjenester er regulert nasjonalt gjennom del I og II i forskrift om offentlige anskaffelser. Dette medlem vil understreke at det ikke er noe i veien for å lage unntak fra de nasjonale reglene, så lenge de grunnleggende prinsippene er ivaretatt. Det ser man også tydelig gjennom det unntaket som er laget for anskaffelse av helse- og omsorgstjenester fra ideelle organisasjoner. Dette medlem mener Regjeringen bør utvide unntaket for helse- og omsorgstjenester til også å gjelde barnevernstjenester, for å fjerne kravet om anbudsprosess mellom ulike ideelle organisasjoner. Samtidig er dette medlem opptatt av at de private barnevernsinstitusjonenes mulighet til å ta ut utbytte, begrenses.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ungdom som har vært under barnevernets omsorg, ofte har et mindre og mer sårbart familienettverk enn ungdommer flest. Behovet for planmessighet og forutsigbarhet for denne gruppen er av den grunn særlig stort. Disse medlemmer mener unge med tiltak etter barnevernloven bør ha en lovfestet rett til ettervern fram til de fyller 23 år.

5.2.4 Skole

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at grunnopplæringen i Oslo har særskilte utfordringer

i forhold til grunnopplæringen i resten av landet. Særlig gjelder dette den store andelen minoritetsspråklige elever. Disse medlemmer viser til at man fra lokalt hold gjennom lang tid har tatt fornuftige grep for å styrke grunnopplæringen med dette for øye, blant annet gjennom et økt fokus på grunnleggende ferdigheter og skoleledelse i alle ledd. Disse medlemmer konstaterer at man ser resultatene av arbeidet man lokalt har lagt ned, bl.a. i forbindelse med de nasjonale prøvene, og vil understreke at det er viktig at staten legger til rette for en videreutvikling av satsingen i osloskolen.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng peke på betydningen av at Oslo i dag har ansvaret både for grunnskole og videregående skole. Å kunne se det 13-årige skoleløpet i sammenheng, er av stor betydning for å kunne ivareta tilpasset undervisning for den sammensatte og flerkulturelle elevgruppen som byen har. Videre vil disse medlemmer påpeke at også osloskolen er avhengig av at man snart får på plass en forbedret og utvidet allmennlærerutdanning, samt en systematisk kompetanseheving for alle lærere. Sistnevnte er allerede i startgroppen etter lokalpolitiske initiativ i Oslo, men også staten må kjenne sin besøkelsestid i denne forbindelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at disse medlemmer primært ønsker en modell der staten overtar finansieringsansvaret for grunnskoler og videregående skoler, og der finansieringen baseres på et tilskudd per elev. Slik vil skolene måtte konkurrere om å tiltrekke seg elevene, og elevene får finansiert fellesgodet utdanning uavhengig av kommunens økonomi.

Disse medlemmer erkjenner et voksende behov for etterutdanning hos voksne mennesker, siden skiftende rammevilkår og en kunnskapsbasert økonomi setter store krav til læring og kunnskapsoppgradering hos den arbeidende befolkningen. Disse medlemmer mener at man skal motivere voksne til å ta etterutdanning, og vil vise til Dokument nr. 8:108 (2006-2007) der Fremskrittspartiet foreslår å gi skattestimulans til bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanning som gir formalkompetanse til sine ansatte.

Disse medlemmer vil ta sterk avstand fra en tankegang om at alle elever må inkluderes i undervisningen for å utjevne forskjeller i samfunnet og for å sørge for at kløften mellom faglig svake og faglig sterke elever blir mindre. Disse medlemmer mener tvert imot at mer bruk av nivådeling der elever får opplæring basert på egne forutsetninger, vil føre til at hver enkelt elev får et større læringsutbytte. Disse medlemmer vil også understreke at målet med skolen ikke nødvendigvis må være at alle skal

lære det samme, men at alle elever skal lære seg visse grunnleggende ferdigheter som de trenger på senere tidspunkt i livet.

Disse medlemmer mener det trengs store grep og systemendringer innenfor videregående opplæring for å redusere frafallet i videregående skole. Disse medlemmer mener at et viktig grep er å redusere teoriandelen for elever på yrkesfag, samt å benytte seg av større grad av nivådeling av undervisningen. Disse medlemmer vil understreke betydningen av en god rådgivningstjeneste for å redusere frafallet i videregående opplæring, og vil vise til Dokument nr. 8:44 (2006-2007) der Fremskrittspartiet ber Regjeringen vurdere muligheten for å etablere et rådgivningsverktøy som sikrer muligheten til individuell rådgivningsoppfølging av den enkelte elev, vurdere hvordan samhandlingen mellom kommuner og fylkeskommuner kan bli bedre, med sikte på en forbedret rådgivning til den enkelte elev i forbindelse med utdanningsvalg og redusert andel feilvalg, og hvordan arbeidsuka til elever i grunnskolen bedre kan brukes aktivt knyttet opp mot fremtidig utdanningsvalg.

Disse medlemmer er positive til at alle lærerne skal sikres etterutdanning, men er bekymret for at intensjonene med Kunnskapsløftet ikke blir fulgt opp og at midlene til etterutdanning ikke kommer lærerne til gode. Flere lærere varsler at de ikke har fått den nødvendige etterutdanningen de er blitt lovet gjennom Kunnskapsløftet. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2008 der det foreslås å øke bevilgningen til etterutdanning for lærerne med 68 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Disse medlemmer vil også understreke betydningen av at alle lærere får opplæring i klasseledelse, med sikte på å bli i stand til å skape et bedre læringsmiljø og redusere støy og uro i undervisningen, og vil vise til Dokument nr. 8:113 (2006-2007) om en nasjonal tiltakspakke for å redusere uro og disiplinproblemer i den norske skole.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at osloskolen viser at systematisk arbeid med grundig kartlegging og tett oppfølging av elevene over tid gir gode resultater. Osloskolen har med 37 pst. minoritetsspråklige elever betydelig større språklige utfordringer enn andre kommuner, men likevel har Oslo de beste fylkesvise resultatene på den nasjonale prøvene. Osloskolen er godt dokumentert, og systematiske kartlegginger, eksamen, Osloprøven, Elevundersøkelsen og andre evalueringer gjør at lærere og elever kan basere sin undervisning på bedre kunnskap om hvor skoen trykker. Kunnskap om styrker og svakheter i elevenes læringsutbytte er helt avgjørende for å kunne rea-

gere tidsnok hvis opplæringen ikke treffer. Disse medlemmer mener at Oslo også skulle fått muligheter til å følge opp resten av det opprinnelige kunnskapsløftet når det gjelder obligatorisk 2. fremmedspråk.

5.2.5 Språkopplæring

Komiteen vil vise til at det allerede ved treårsalderen er stor forskjell på barns ordforråd. Denne forskjellen holder seg gjennom barnehage og skole. Komiteen viser til at språkopplæringen gjør at barn som ikke har opparbeidet et ordforråd når de møter skolen, stiller svakt ved skolestart. Komiteen viser til målsettingen om full barnehagedekning og rettighetsfesting av barnehageplass. Full barnehagedekning, sammen med lav foreldrebetaling, vil gi flere barn muligheten til en plass i barnehage og bidra til at flere får bedre og tidligere språkopplæring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Regjeringen har innført gratis kjernetid i barnehage for fire- og femåringer i Groruddalen og Søndre Nordstrand og mener dette er et godt tiltak for å følge opp barn med manglende språkutvikling og norskferdigheter. Gratis kjernetid ble prøvd ut i Gamle Oslo bydel i seks år, fra 1998 til 2004. Etter dette viste forskning gjort av NOVA at dette tilbudet var vellykket og fikk stor oppslutning.

Flertallet vil vise til at et av de sentrale tiltakene i St.meld. nr. 16 (2006-2007) var tidlig språkstimulering av alle barn i førskolealder. Meldingen inneholdt også forslag om å utrede om det er mulig å innføre en kommunal plikt til språkstimulering for barn i førskolealder som har særskilt behov for dette. Dette gjelder også når barnet ikke er i barnehage.

Flertallet vil også vise til at høsten 2005 ble det satt i gang et utviklingsprosjekt i fire bydeler i Oslo kommune for å gi særskilt språkstimulering til fire- og femåringer som ikke har barnehageplass. Prosjektet ble videreført i 2006 og fram til sommeren 2007 med midler fra Kunnskapsdepartementet til to ambulerende pedagoger. Evalueringen viser at de barna som har deltatt i prosjektet, har hatt språklig utbytte av tilbudet, og for mange familier har dette vært et godt tilpasset tilbud ut fra deres livssituasjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet ble latterliggjort da vi først foreslo norskopplæring for innvandrere, og at holdningen fra de andre partiene den gang var at norskopplæring var i strid med innvandreres "rett" til å holde fast på sin egen kultur i et flerkulturelt samfunn. Disse medlemmer er glad

for at de andre partiene gradvis har tatt problemstillingen mer på alvor, og at politikken har beveget seg i Fremskrittspartiets retning.

Disse medlemmer mener i motsetning til Regjeringen at hovedansvaret for å lære seg norsk ligger hos den enkelte, og vil gi innvandrere incentiver til å integrere seg i det norske samfunnet. Disse medlemmer er derfor uenige i Regjeringens politikk om at man skal kreve opplæring i forbindelse med introduksjonsprogrammet, uten at det stilles noen krav om at man faktisk har lært noe i løpet av kurset. Disse medlemmer ønsker tvert imot å bruke språktester aktivt, og vil i den forbindelse vise til Dokument nr. 8:35 (2005-2006) om språk- og kunnskapskrav i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap.

Disse medlemmer er for øvrig positiv til systematisk språkkartlegging av førskolebarn på helsetasjoner i forbindelse med 4-årskontrollen, og viser til sine merknader om dette i kapittel 5.2.2.

Disse medlemmer er imot gratis kjernetid i barnehagene for alle 4- og 5-åringer i områder med høy andel av minoritetsspråklige barn. Disse medlemmer er imot enhver form for forskjellsbehandling, og mener at det er helt urimelig at foreldre som bor i områder med høy innvandrertetthet, skal få gratis barnehage utelukkende på grunn av deres geografiske bosted.

Disse medlemmer mener at det er grov omsorgssvikt når 6-åringer møter på skolen uten å kunne norsk, og at det er foreldrenes ansvar å sørge for at barna faktisk lærer seg språket i dette landet. Det norske samfunnet må ha sanksjonsmuligheter overfor den økende gruppen innvandrere som bevisst motarbeider integrering hos sine barn.

Disse medlemmer viser til at det har blitt avdekket at en av de viktigste årsakene til svake språkkunnskaper blant 4-åringer med minoritetsbakgrunn, er at de ofte har mødre som ikke kan gjøre seg forstått på norsk. Gir man innvandrerkvinner sterke incentiver til å lære seg norsk, vil dette dermed samtidig gjøre det lettere for deres barn å integrere seg i Norge.

Disse medlemmer ønsker å innføre et eget obligatorisk norskopplæringsprogram for barn og deres mødre, i de tilfeller der man oppdager at barn som er født og oppvokst i Norge, ikke kan norsk ved 4-årskontrollen som alle barn må gjennom. På den måten får barn som ikke behersker språket lært seg dette før skolestart, og mødrene får samme muligheten slik at de kan få fulgt opp sine barn. Dersom foreldrene ikke følger opp og sørger for at barna er på den obligatoriske norskopplæringen, vil det få konsekvenser ved at de økonomiske ytelser de mottar, som kontantstøtte og barnetrygd, kan bli inndratt.

5.2.6 Frivillig innsats

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tar meldingens orientering til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at det nå skal satses på frivillige lag og organisasjoner. Disse medlemmer er glad for dette, men ser behovet for at denne satsingen skal konkretisere seg i ytterligere positive tiltak som for eksempel et forbedret momsregime.

Disse medlemmer viser til at hovedstadsmeldingen tar opp frivillige organisasjoners rolle i samfunnet. Disse medlemmer vil særlig understreke den viktige betydning frivillige innenfor rusomsorgen har i Oslo. Med lange ventelister på behandling gir de frivillige rusinstitusjonene et livsnødvendig tilbud. Disse medlemmer vil også fremheve betydningen av den frivillige innsatsen knyttet til integrering av innvandrere. De frivillige organisasjonene som arbeider på innvandringsfeltet utgjør et unikt supplement til det offentlige i kontakten med den enkelte.

6. TRYGG HOVEDSTAD

6.1 Sammendrag

Trygghet er et grunnleggende gode for alle innbyggere. Kriminaliteten i Oslo er høyest i landet, men byen kan likevel regnes som en av verdens tryggeste hovedsteder. Regjeringen arbeider for at hovedstaden skal bli enda tryggere, og støtter Oslo-politiet i arbeidet for deres visjon "Oslo - den tryggeste hovedstaden i verden". Politiet vil forebygge og bekjempe kriminalitet i samarbeid med det øvrige samfunnet: Samarbeid med kommune, bydel, barnevern, organisasjoner og befolkning er svært viktig for at politiet kan løse sin oppgave. Målet er å forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabilitere bedre.

Regjeringen legger stor vekt på at politiet skal:

- Øke tryggheten med et tilgjengelig og synlig politi i alle bydelene: Politiet skal øke sitt daglige forebyggende nærvær i områder som er utsatt for kriminalitet, slik at det blir like trygt i alle boområdene i hele byen og at unge jenter ikke føler seg utrygge.
- Bekjempe gjengkriminalitet effektivt: Politiet har startet et bredt prosjekt for å stoppe gjengkriminaliteten. Innsatsen skal være sterk og langvarig og pågå så lenge det er nødvendig for å hindre at de kriminelle gjengene får spillerom eller ny rekruttering.

- Være i stand til å håndtere både nasjonale politioppgaver og lokalt politiarbeid: Politiet skal både gjøre byen trygg for sine beboere og løse de nasjonale oppgavene som tilfaller Oslo som hovedstad.

Regjeringen har foreslått å øke bevilgningene til Oslo-politiet og vil vurdere ressursbehovet i Oslo-politiet sett i lys av de store utfordringene.

I meldingen er det gitt en oversikt over ulike former for kriminalitet i hovedstaden.

Regjeringen prioriterer å bekjempe organisert kriminalitet. Innsats mot kriminelle gjenger skal prioriteres. Forebygging og bekjempelse av rusrelatert kriminalitet er et viktig satsingsområde for Regjeringen. Politiet skal satse på forebyggende tiltak for å hindre at unge debuterer tidlig og glir inn i rusmiddelmissbruk og miljøer preget av slikt misbruk. Regjeringen vil intensivere arbeidet mot vold i nære relasjoner og styrke situasjonen for voldtektsutsatte slik det fremgår i Soria Moria-erklæringen. Innsats mot voldskriminalitet er viktig for å øke publikums trygghetsfølelse.

Oslo må være forberedt på å håndtere terrorhandlinger. Som hovedstad og Norges største by har Oslo flest potensielle trusselutøvere og flest objekter som kan være terrormål. Det er opprettet en kontaktgruppe for forebygging av terrorhandlinger. Gruppen ledes av Politiets sikkerhetstjeneste og består av representanter fra det offentlige og det private næringsliv. Den skal styrke den gjensidige informasjonsutvekslingen og kontakten mellom deltakerne.

Regjeringen har som mål å redusere soningskøen. Det vil bidra til å redusere kriminaliteten og skape mer trygghet. Mer innhold i soningen og en straffegjennomføring med høy kvalitet skal bidra til å forebygge fremtidig kriminalitet.

Særlig er bosetting ved løslatelse, behandling for rusmiddelavhengighet, mulighet for arbeid og mulighet for opplæring under og etter straffegjennomføring viktige innsatsområder. Det er viktig at kriminalomsorgen i hovedstaden har et variert og faglig godt tilbud for straffegjennomføring i fremtiden.

6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener det er en klar sammenheng mellom en liberal skjenkepolitikk fra kommunenes side, bråk og vold blant og mellom personer i alkoholpåvirket tilstand og politiets ressursbruk i denne sammenheng. I tillegg er det viktig å være oppmerksom på at en liberal skjenkepolitikk kan påvirke bomiljøet negativt for mennesker som har skjenkesteder i sitt nærmiljø.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at praksis i dag ved søknader om skjenkebevilling er slik at politiet og sosialtjenesten skal uttale seg før kommunestyret, eller byrådet i Oslos tilfelle, avgjør en søknad om skjenkebevilling. Det er imidlertid ikke slik at kommunene plikter å legge større vekt på deres uttalelser enn på uttalelser fra alle andre instanser. Dette til tross for at for eksempel politiet burde være særlig kvalifisert til å vurdere ordens- og sikkerhetsmessige sider ved saken. Dette medlem mener at kommunene ikke bør gi skjenkebevilling i tilfeller der politiet ut fra klare politifaglige vurderinger fraråder dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at bekjempelse av kriminalitet er en av de aller viktigste oppgavene til det offentlige, og at trygghet for liv og eiendom er en grunnleggende forutsetning for et vel fungerende samfunn.

Disse medlemmer mener det er urovekende at 6 av 10 innbygger ifølge FAFO opplever at deler av byen har blitt mindre trygg, og at Oslo har nesten dobbelt så mange lovbrudd per 1 000 innbyggere som landsgjennomsnittet.

Disse medlemmer tar til etterretning at Regjeringen i hovedstadsmeldingen viser høye ambisjoner på vegne av Oslo-politiet, blant annet at det skal bli "like trygt i alle boområdene og at unge jenter ikke føler seg utrygge", men disse medlemmer mener det er helt umulig å innfri disse ambisjonene uten betydelige påplusninger. Flertallet vil i den forbindelse vise til pressemeldingen fra politiet i Oslo 5. oktober 2007 om at Regjeringens budsjett ikke åpner for å styrke polititjenesten i 2008.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i hovedstadsmeldingen hevder at Oslo er en av verdens tryggeste hovedsteder, men kan ikke se at dette er underbygget av fakta. Disse medlemmer spør seg derfor om hvilken dokumentasjon Regjeringen har på denne påstanden, hvem som sammenlignes, og på hvilke variabler denne sammenligningen er gjort.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at følgende virkemidler er velegnede for å få bukt med den økende kriminaliteten:

- Strengere straffer, spesielt for vold, vinning, voldtekt og organisert kriminalitet.
- Utvisning av kriminelle personer med utenlandsk statsborgerskap.
- Strengere innvandringspolitikk.
- Betydelig mer ressurser til Oslo-politiet.
- Snarlig gjenoppbygging av de lokale politipostene, bl.a. Holmlia, som har blitt lagt ned pga. penge-

mangel. I tillegg bør flere lokale politiposter opprettes.

- Mulighet til å holde døgnåpent for utestedene i sentrum, slik at man unngår vold når alle stedene stenger samtidig.
- Ubetinget fengsel for de verste unge kriminelle for å skjerme allmennheten.
- Innføring av hurtigdomstoler og umiddelbar soning.
- Innføring av døgnskategorisk politipatruljering i sentrum.
- Innføring av insentivordninger som gjør det mer attraktivt for erfarne politifolk å velge operativ tjeneste.
- Gi ansvar for faste geografiske områder til politifolk.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sikre Oslo-politiet økte og tilstrekkelige midler, slik at politiet kan øke aktiviteten når det gjelder å oppdage, oppklare og påtale kriminelle handlinger, samt sikre en god og effektiv forebyggende polititjeneste."

Disse medlemmer er svært negative til såkalt "positiv diskriminering" innenfor politiet, og viser til disse medlemmers menneskesyn med respekt for enkeltindividet uavhengig av kulturell bakgrunn, etnisk opprinnelse, religion, politisk ståsted og nasjonal tilhørighet. Disse medlemmer vil videre påpeke at såkalt "positiv diskriminering" kan ha enda mer alvorlige konsekvenser innenfor politiet enn innen andre bransjer, og at eventuell sterk lojalitet til egen religion og etniske gruppe kan gå utover rettssikkerheten. Disse medlemmer er av den oppfatning at man aldri må senke kravene til kvalifikasjoner på bekostning av hensyn til ønsket etnisitet og kulturbakgrunn.

Disse medlemmer er glade for at hovedstadsmeldingen slår fast at Regjeringen har besluttet at det skal etableres et politiråd. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet fremmet forslag om politiråd i Dokument nr. 8:2 (2004-2005)-forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Siv Jensen, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad om tiltak for å bekjempe kriminalitet, uten at dette da fikk støtte. Disse medlemmer er tilfreds med at de andre partier nå kommer etter og ser nytten av en slik ordning.

Disse medlemmer viser til at tall fra Oslo politidistrikt viser at i 2005 sto ungdom under 24 år for 27,7 pst. av anmeldte forhold, mens barn og ungdom under 18 sto for 6,9 pst. Disse medlemmer viser til at St.meld. nr. 20 (2005-2006) skulle ha tatt

opp spørsmål knyttet til alternative straffereaksjoner overfor unge lovbrøyttere, men at forarbeidet var så dårlig at Fremskrittspartiet og Høyre fremmet forslag om å sende meldingen tilbake til Regjeringen.

Disse medlemmer mener at tagging er et økende problem i Oslo, og at dette bidrar til forslumming og utrygghet hos byens beboere. Disse medlemmer påpeker at taggingen er blitt særlig omfattende etter at Oslo bystyre vedtok å opprette en lovlig taggevegg i sentrum.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at svært mange vinningsforbrytelser forblir uopklarte, og at en utvidelse av adgangen til å registrere DNA vil være et viktig hjelpemiddel for å bedre denne situasjonen. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til de respektive partiers merknader til Dokument nr. 8:61 (2006-2007), Ot.prp. nr. 19 (2006-2007), til Ot.prp. nr. 17 (2006-2007) i Innst. O. nr. 44 (2006-2007), og til Dokument nr. 8:41 (2002-2003) i Innst. S. nr. 148 (2002-2003).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er alvorlig at kriminelle gjenger skaper utrygghet i hovedstaden, og mener videre at slike gjenger aldri må få dominere i noen bydeler. Disse medlemmer mener blant annet det er viktig med økt samarbeid mellom politi og ligningsmyndigheter, og vil i den forbindelse vise til saken om omfattende skatteunndragelse i Oslos drosjenæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at politiet må ha en bemanning som står i forhold til de oppgavene de skal utføre. Disse medlemmer er bekymret for at Regjeringen ikke har fremmet en langsiktig bemanningsplan for politiet der man samlet vurderer behovet for personell i et lengre tidsperspektiv. Disse medlemmer viser til at politiet har en rekke kjerneoppgaver knyttet til trygghetsskapende arbeid, opprettholdelse av ro og orden og kriminalitetsbekjempelse. Etter disse medlemmers syn er det behov for økt satsing på politiet, særlig for å styrke utetjenesten og arbeidet mot organisert - herunder økonomisk - kriminalitet. Utetjenesten har en aktiv rolle i lokalmiljøet som det er viktig å styrke.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig å planlegge langsiktig for å møte disse utfordringene, og foreslår at Politihøgskolen øker opptaket til minst 550 elever pr. år. Etter 10 år vil dette gi en økning på ca. 2 100 politifolk. Disse medlemmer ber Regjeringen om å prioritere, og ønsker derfor å øke Politihøgskolens

bevilgning med 9,1 mill. kroner. Disse medlemmer har merket seg departementets svar om at dette vil kunne påkrevne kostnader for leie av lokaler. Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med hensyn til hvordan slike lokaler kan sikres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser videre til at sivile innen politiet kan overta flere oppgaver for å frigjøre politistillinger, som f.eks.: Transport av fanger, arrestforvarere, forsterkede kontortjenester og sivile spesialister i støttefunksjoner. Spesielt gjelder dette i Oslo.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener samtidig det er nødvendig å øke antall politijurister. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer at politiet øker rekrutteringen av sivile stillinger og politijurister med ca. 90 personer i året. Disse medlemmer viser til at en slik økning vil gi ca. 900 nye stillinger etter 10 år. Disse medlemmer ønsker at minst 1/4 av disse stillingene besettes i Oslo-området, og viser til at Oslo som storby har særlige utfordringer når det gjelder den organiserte kriminaliteten.

7. KULTUR OG KREATIVITET

7.1 Sammendrag

Regjeringen satser på å styrke kulturen rundt i hele landet. Regjeringen vil samtidig stimulere et kulturliv i hovedstaden som holder høy internasjonal kvalitet. Nasjonale institusjoner, mange kunstnere og et stort publikum gjør hovedstaden til et kulturelt tyngdepunkt. Oslo-regionen har godt over halvparten av alle landets sysselsatte i kulturnæringene. De nasjonale institusjonene skal skape og formidle kultur på høyeste nivå til beste for kulturlivet i hele landet, og tilbyr publikum i hovedstadsregionen store kunstopplevelser. Å legge til rette for et blomstrende lokalt kulturliv er en viktig oppgave for Oslo og andre kommuner og regionale myndigheter i Oslo-regionen.

Oslo kommune har en egen kulturstrategi som er nærmere omtalt i meldingen.

Meldingen peker på at det ikke kan stilles krav til at kunst og kultur skal ha en umiddelbar formålstjenlighet. Likevel kan den gi mye til andre samfunnsområder. Kulturlivet bidrar sterkt til de gode mulighetene hovedstadsregionen har for livskvalitet og verdiskaping. Befolkningsmangfoldet i hovedstadsregionen gjør det viktig at kulturlivet utvikler sitt mangfold, og her har både nasjonale institusjoner og lokale myndigheter en viktig rolle.

Kulturfeltet er et viktig område for å fremme fullverdig og kvalifisert deltagelse i et flerkulturelt samfunn. Regjeringen ønsker å synliggjøre det kulturelle mangfoldet i Norge, og vil legge til rette for et inkluderende kulturliv hvor alle har like muligheter til deltagelse. Forestillingen om at en ensartet felleskultur er det eneste beste må erstattes av utvikling av en mangfoldig kultursituasjon.

Staten har bidratt med nasjonal støtte til utvikling av flerkulturell kunst- og kulturformidling gjennom ulike statlige finansieringsordninger.

Regjeringen ser ikke minst særlig store kulturutfordringer når det gjelder barn og unge med minoritetsbakgrunn. Den kulturelle skolesekken, kulturskolene og utdanningsinstitusjonene skal i tiden framover spille en sentral rolle på dette feltet.

Kultur er en tjenestenæring som betyr stadig mer for verdiskapingen. Oslo har en sentral plass i kultursektorens vekstnæringer. En stor del av landets bedrifter innenfor kulturnæringene holder hus i Oslo.

I hovedstadsregionen kan den store kultursektoren og opplevelsesøkonomien spille en viktig rolle for stedsutvikling, identitetsutvikling, for å tiltrekke seg arbeidskraft og nyetableringer og for å profilere regionen.

Regjeringens handlingsplan for kultur og næring skal bidra til å utløse verdiskapingspotensialet for kulturarbeidere som vil drive egen bedrift og styrke samarbeidet mellom kultur- og næringslivet for å øke verdiskapingen, og bidra til mer kreativitet og omstillingsdyktighet i næringslivet. Videre skal handlingsplanen stimulere til at kultur og næring blir et helhetlig og effektivt virkemiddel for å skape gode lokalsamfunn.

Ved nye virkemidler vil Regjeringen i handlingsplanen legge til rette for en bedre utnyttelse av det potensialet som ligger i skjæringsfeltet mellom kultur og næring. Handlingsplanen skal stimulere til at dette utviklingspotensialet skal kunne bli realisert og utviklet for å bidra til innovasjon og verdiskaping.

Meldingen viser til at kultursektoren er et klart eksempel på at nasjonal politikk har store positive ringvirkninger for Oslo og hovedstadsregionen.

7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke at Oslo både er hovedstad i landet vårt og kommune med lokale funksjoner for de mange innbyggerne i hovedstadsområdet. Etter flertallets mening er det viktig at staten er seg bevisst denne tosidigheten, og forholder seg til Oslo også som kommune og lokalsamfunn. Særlig viktig er dette når det gjelder kulturtilbudet og de mange kulturinstitusjonene i

Oslo. Det finnes en rekke statlige kulturinstitusjoner i Oslo, og dette pålegger staten et særlig ansvar for samarbeid med byen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kapittel 7 i hovedstadsmeldingen hovedsakelig er beskrivende når det gjelder eksisterende aktiviteter.

Disse medlemmer viser til at meldingen i liten grad behandler spørsmål knyttet til finansiering av tiltak og institusjoner hvor stat og kommune har delansvar, (eks. Sjøfartsmuseet) eller hvor Oslo har riksdekkende oppgaver (eks. Oslo Domkirke). Dette skaper etter disse medlemmers mening ikke forutsigbarhet og kan i verste fall medføre ansvarsulverisering.

Disse medlemmer viser til at Oslo kommune har bevilget 120 mill. kroner til å rehabilitere Oslo Domkirke, etter at gjentatte henvendelser til statlige myndigheter om medvirkning til rehabilitering og vedlikehold av kirken ikke førte frem. Oslo Domkirke er i særstilling for regjering, storting og kongehus og ivaretar oppgaver av riksdekkende karakter. Således mener disse medlemmer at staten burde gå i dialog med Oslo kommune om deling av ansvaret for rehabilitering og vedlikehold av Oslo Domkirke.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at meldingen burde være mer offensiv ved å gi Norsk Sjøfartsmuseum status som nasjonalt museum for sjøfarten. Norsk sjøfartsmuseum er nylig blitt hovedansvarlig museum i et sjøfartsnettverk (ABMu), men sjøfartsnasjonen Norge har i dag ennå ikke noe museum som har en landsdekkende funksjon med hensyn til sjøfarten, på samme måte som vi har nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

Disse medlemmer viser til at etter den nye statlige tilskuddsordningen fra 2004 skal forutsetningen normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet til museene. I Oslo, derimot, er kommunens andel oppe i hele 90 pst. for Norsk Sjøfartsmuseum og nesten 70 pst. for Oslo Museum, betydelig høyere enn hva som er vanlig ved andre museer.

Disse medlemmer vil påpeke at det i meldingen signaliseres at staten har inngått samarbeid med Oslo kommune om utvikling av Schous-kvartalet, men det ligger ingen signaler verken her eller i statsbudsjettet for 2008 om etablering av tilskuddsordninger for regionale rock- og popsentra.

Disse medlemmer mener at kulturmidler i størst mulig grad bør kanaliseres i samsvar med det smaks- og meningsmangfold som eksisterer. Det

betyr at disse medlemmer er imot alle modeller som innebærer at oppnevnte komiteer fordeler penger, etter eget for godtbeholdende, på vegne av fellesskapet.

Disse medlemmer ønsker også at kulturlivet i større grad skal rette seg mot publikum og alternative inntektskilder enn offentlige budsjettprosesser og -midler. Hensikten med dette er todelt; for det første sikre økte inntekter til kulturlivet uten at dette går over offentlige budsjetter, for det annet å sørge for at kulturtilbudet når ut til flest mulig.

Disse medlemmer ønsker å finne flere ordninger som kan gi offentlige kulturinstitusjoner et bredere publikum, publikum et mer innholdsrikt kulturtilbud og samfunnet en bedre utnyttelse av de offentlige og private kulturmidler.

Disse medlemmer mener at man må sikre vår kulturarv for etterleken. Dette betyr at disse medlemmer mener at pengene det offentlige skal bruke på kulturtiltak, i første rekke bør sikre at viktige historiske og tradisjonsrike elementer innen kultursektoren ikke går tapt, og at det kommer flest mulig til gode.

Disse medlemmer mener at det er lite hensiktsmessig å skille mellom kulturpolitikk og næringspolitikk. Disse medlemmer er av den oppfatning at kulturpolitikken bør innrettes på en slik måte at kulturvirksomheter i større grad oppfattes og behandles som kulturnæringsvirksomheter. Disse medlemmer mener at kulturlivet ikke må bli ensidig avhengig av subsidier og overføringer. Samtidig er det viktig at det satses slik at kultur kan bli en faktor til vekst. Disse medlemmer ønsker å betrakte kulturlivet som en selvstendig, vekstkraftig og verdifull næring der man kan involvere frivillig arbeid så vel som profesjonelt engasjement. Disse medlemmer mener det er en forutsetning for vekst innenfor kultursektoren at det satses på samhandling mellom frivillig sektor og profesjonelle aktører. Dette vil på sikt gi de mest varige ringvirkningene både for kulturen og samfunnet for øvrig.

Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at det ikke i seg selv er et mål å bruke offentlige midler på kulturaktiviteter. En mer markedsrettet kulturpolitikk, der aktørene må ta hensyn til publikums ønsker, vil i seg selv ha en dynamisk effekt uavhengig av offentlige reguleringer og støtteordninger. Disse medlemmer er av den oppfatning at markedsretting av kulturvirksomheter både vil kunne føre til publikumsvekst og til positive økonomiske ringvirkninger. Når kulturvirksomheter stimuleres til å ta hensyn til sin publikumsappell, kan det bidra til både større engasjement fra publikum, større publikum og bedre vilkår for kulturvirksomheten som følge av stigende driftsinntekter. Disse medlem-

mer mener videre at basert på dette bør krav til tiltak for å styrke kulturnæringene derfor være:

1. Målet med tiltak bør være å øke omsetning, produktivitet og positive ringvirkninger av kulturnæringene, samt øke den markedsmessige tilpasning av kulturnæringene.
2. Offentlig støtte bør reduseres over tid. Ved ytterligere bidragsyting er det en forutsetning at hoveddelen ytes av private. Det offentliges forholdsmessige andel skal være lavest mulig, og alltid lavere enn 50 pst. av marginalbidraget eller -omsetningen (siste ytte/omsatte krone).
3. Tiltak bør utformes slik at de i størst mulig grad gir den ønskede effekt og i minst mulig grad gir umålbare sideeffekter.
4. Tiltak bør gjøres til gjenstand for vurdering etter angitt tid og eventuell justering, styrking eller utfasing.

8. NYSKAPENDE OG INTERNASJONALT KONKURRANSEDYKTIG REGION

8.1 Sammendrag

Samarbeidsalliansen Oslo-regionen har satt utvikling av en internasjonalt konkurransedyktig osloregion som et hovedmål. Regjeringen legger stor vekt på et slikt regionalt engasjement og vil bidra for å nå målet.

Meldingen viser til at potensialet for innovasjon i hovedstadsregionen er svært godt, og det er en utfordring for aktørene i regionen å samarbeide målbevisst og skape bedre resultater. Staten skal forplikte seg til å støtte opp med sine virkemidler gjennom et klart, tydelig og langsiktig engasjement.

Oslo og Oslo-regionen for øvrig spiller en norsk hovedrolle i den nye kunnskapsøkonomien. Kompetansen både i privat og offentlig sektor i hovedstadsregionen er viktig for hele landet. Hovedkontorfunksjoner, FoU, universitet og sykehus er viktige for at landets næringsliv kan delta i global konkurranse. Også andre byer, som teknologihovedstaden Trondheim og oljehovedstaden Stavanger spiller viktige roller, men samlet sett er Oslo sterkest.

Det er en sentral oppgave å legge til rette for at FoU-sektoren og næringslivet i Oslo omsetter kunnskapene og ideene som skapes i regionen til framtidsrettet nyskaping og verdiskaping. Å utvikle det regionale innovasjonssystemet er en oppgave som de regionale aktørene må ta et tungt ansvar for.

For at Oslo skal bidra på en god måte til utviklingen i hele landet, er det samtidig vesentlig at Oslo og Oslo-regionen er en internasjonalt konkurransedyktig region.

Oslo-regionens næringsliv gjør det bra og økonomien er sterk, men Regjeringens innovasjonspolitik

er viktig også for hovedstadsregionen. Politikken overfor Oslo-regionen må også veies opp mot behovene i andre deler av landet. Oslo-bedriftene har en rekke fordeler som bedrifter i andre deler av landet gjerne ikke har, herunder hovedflyplass, en godt utbygd infrastruktur, gode kulturtilbud, nærhet til kunnskapsinstitusjoner, hovedkontorer og offentlige myndigheter mv.

Regjeringen tar sikte på å legge fram den første stortingsmeldingen om innovasjonspolitik våren 2008. Meldingen skal følge opp målsettingen i Soria Moria-erklæringen om at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiene i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn, og at Norge skal være et godt land å drive næringsvirksomhet i.

Selv om etableringstakten er meget høy i Oslo spesielt og høy i Oslo-regionen generelt, skyldes dette særlig en næringslivsstruktur preget av tjenesteytende bedrifter. På sikt trenger regionen og landet også større bedrifter med mer substansielle investeringer i læring og innovasjon generelt, og forskning og utvikling spesielt. Dette er også av betydning for flyten av teknologi og kunnskap til de mindre bedriftene gjennom kunde-, leverandør- og samarbeidsforhold.

Regjeringens mål er å få flere kvinnelige entreprenører, og da særlig innvandrerkvinner. Entreprenørskap er en viktig satsing for Regjeringens nærings- og regionalpolitikk framover. Den statlige satsingen på entreprenørskap i Oslo-regionen vil inngå i det nasjonale arbeidet, men vil bli tilpasset regionale forutsetninger. I den forbindelse vil det bli lagt opp til et nært samarbeid med kommunene, fylkeskommunene og de relevante organisasjonene i regionen.

Oslo kommune har utarbeidet en strategi for samarbeid med kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsmiljøer i Oslo. Et av målene er at Oslo-regionen skal utnytte sitt potensial som landets ledende næringsområde og styrke posisjonen som internasjonal næringsregion. Regjeringen ser positivt på en slik linje fra kommunen og vil støtte aktivt opp under denne prosessen når det gjelder statlige institusjoner.

Fem viktige næringsklynger for Oslo-regionen er den maritime klyngen, energi-klyngen, IKT-klyngen, livsvitenskapsklyngen og kulturklyngen (design, media og arkitektur).

KRD har besluttet å videreføre Storbyprosjektet hvor Hovedstadsprosjektet inngår. Dette innebærer at en fra statens side vil bidra til å styrke arbeidet med å støtte regionens næringsklynger. Det er viktig å se dette arbeidet også som en del av en videre utvikling av samarbeidet mellom myndigheter, forskning og næringsliv i Oslo-regionen.

Oslo er den viktigste innfallsporten for utenlandske turister til Norge. Hovedstadsregionen kan gjennom å utvide sitt samarbeid med Innovasjon Norge bidra både til å forsterke de overordnede aktivitetene som Innovasjon Norge gjennomfører, og til å utnytte den muligheten som ligger i å skape fokus på egen destinasjon i tilknytning til den overordnede markedsføringen.

Innovasjon Norge har en viktig rolle når det gjelder å utvikle strategier for omdømme og for å fremme regionale næringsklynger. Norges Forskningsråd har regionale innovasjonsprogrammer som understøtter disse satsingene. Innovasjon Norge har også som formål å fremme innovasjon, internasjonalisering og profilering, og er sammen med Oslo Teknopol den sterkeste pådriveren i dette arbeidet i regionen.

Regjeringen vil samarbeide med Oslo-regionen om bedre internasjonal profilering av hovedstadsregionen. Å markedsføre hovedstaden Oslo er viktig for markedsføringen av Norge og omvendt. Regjeringen ønsker derfor at samarbeidet mellom Oslo-regionen og Innovasjon Norge skal utvikles videre.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at hovedstadsmeldingen på en utmerket måte beskriver Oslo-regionen som en region for entreprenørskap, innovasjon og kunnskapsbedrifter. Komiteen er enig med meldingen i at næringslivet har et godt grunnlag for å gjøre det godt i Oslo-regionen, og at regionen har et stort nyskapingspotensial. Komiteen vil her særlig trekke frem at Oslo-regionen skiller seg ut fra resten av Norge når det gjelder høyt utdannelsesnivå, innovasjon, entreprenørskap og FoU.

Komiteen viser til at Oslo og Oslo-regionen spiller en hovedrolle i den nye kunnskapsøkonomien. Viktige utdannings- og forskningsinstitusjoner samt store og kunnskapsintensive bedrifter er lokalisert i regionen. Det er en viktig politisk oppgave å legge til rette for at FoU-sektoren og den kunnskapsintensive delen av næringslivet klarer å omsette kunnskap og ideer til nyskaping og verdiskaping. Komiteen vil dessuten understreke det viktige i at de sentrale utdannings- og forskningsmiljøene inngår tett samarbeid som kan styrke forskningsmiljøene. I Oslo vil miljøene i trekanten Universitetet i Oslo, Høgskolen i Oslo og BI utgjøre de mest sentrale kunnskapsmiljøene i landet på sine områder. I denne trekanten bør samarbeidet omfatte nye utdanningstilbud og store og ressurskrevende forskningsprosjekter. Komiteen mener et slikt samarbeid lettere kan imøtekomme næringslivets behov for kompetanseoppbygging, og ikke minst med hensyn til å få utført viktige forskningsoppgaver.

Komiteen viser til at det i hovedstadsregionen, nærmere bestemt på Kjeller og Ås, dessuten ligger noen av landets viktigste forskningsmiljøer innenfor energi, miljø og natur. Komiteen mener at disse miljøene sammen med forskningsmiljøene i Oslo representerer et viktig kompetansemiljø for framtidig innovasjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke hovedstadsområdet sentrale rolle i forbindelse med Norges samlede forskningsinnsats. Forskningen som utføres ved universitet(er), høyskoler, i næringslivet og i instituttsektoren, er svært viktige som innovative drivkrefter. Flertallet viser i denne forbindelse bl.a. til konsentrasjonen av Sentre for fremragende forskning (SFF) og lignende strukturer i hovedstadsområdet. Flertallet vil understreke at kunnskapsintensive virksomheter forutsetter forutsigbare og tilstrekkelige rammevilkår. Gitt den sterke konsentrasjonen av denne type virksomheter i hovedstadsområdet, er det av avgjørende betydning at staten er seg dette bevisst og erkjenner at en slik konsentrasjon forutsetter et særskilt fokus.

Flertallet viser til at det i regionen er etablert flere næringsklynger. Flertallet vil understreke at arbeidet med å styrke klyngene er viktig. Spesielt viktig er det å inkludere og ansvarliggjøre forsknings- og utdanningsmiljøene i arbeidet. Gjennom klyngesamarbeidet knyttes det bånd mellom tradisjonelle forskningsmiljøer og bedrifter. For forskningsmiljøene vil et slikt samarbeid skape en mer bevisst holdning til kommersialisering og innovasjon, og for bedriftene vil det være nødvendig for å få kontakt med den internasjonale forskningsfronten.

Flertallet viser til at klyngen innenfor fornybar energi og miljø har registrert over 500 bedrifter og miljøer på området i regionen. Dette viser at det er stor aktivitet på området. Både internasjonalt og nasjonalt vil miljø og fornybar energi bli viktige satsingsområder. Med det store antall bedrifter som er etablert og den kompetansen som finnes i forskningsmiljøene, burde dette være et område regionen har komparative fortrinn på. Flertallet mener derfor at det er viktig at statlige, regionale og kommunale myndigheter både som tilrettelegger av infrastruktur og som ansvarlig for utdanning og forskning, tar sin del av ansvaret for at klyngesamarbeidene utvikles.

Flertallet vil peke på at etablering av arbeidsplasser i de ytre bydelene der mange bor, vil være gunstig også i et bosettings-, mangfolds-, transport- og miljøperspektiv. Utflytting av arbeidsplasser fra sentrum bør også stimuleres for at flere kan arbeide nærmere der de bor.

Komiteens medlem fra Venstre er enig med NHO i at Regjeringen ikke synes å komme med nye initiativer for å utnytte regionens fortrinn på en enda bedre måte. Regjeringen lar etter dette medlems syn mange spørsmål stå ubesvart. Hvordan vil eksempelvis Regjeringen bidra til at næringsklyngene får tilgang til innovasjonskapital på en langt mer effektiv måte enn i dag? Hvordan vil Regjeringen bidra til at Oslo utvikles som finanssenter, bortsett fra de kjente faktorene som at Oslo er et naturlig midtpunkt i Norge? Hva skal til for at enkelt næringer får rekruttert innenlandsk og utenlandsk kompetansepersonale? Hvordan skal Regjeringen utvikle sterkere nasjonal storbybevissthet?

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at det kan synes som Regjeringen utelukkende legger opp til en politikk hvor dagens virkemidler og rammebetingelser fremskrives, og at det gjøres lite endringer i allerede utviklede løsningsmodeller. Spørsmålet er om denne strategien er tilstrekkelig for å løse de utfordringer Oslo står overfor som region i konkurranse med mange andre europeiske regioner.

9. OMRÅDEUTVIKLING OG ATTRAKTIV HOVEDSTAD

9.1 Sammendrag

Regjeringen ønsker en byutvikling som er bærekraftig både sosialt, økonomisk og miljømessig, og som legger vekt på at det må skapes en god områdeutvikling i ulike deler av regionen.

Ut fra Regjeringens ønske om vekstkraftige byer som drivkraft i nasjonal og regional utvikling, vil det bli ført en offensiv politikk for å utvikle byens kvaliteter, fortrinn og muligheter. Regjeringen vil derfor styrke hovedstadens stedskvaliteter og bidra til balansert utvikling i hovedstadsregionen gjennom tiltak for bedre miljø, inkludering og reduserte levekårsforskjeller i områder med særlige utfordringer.

Å utvikle gode lokalsamfunn i en attraktiv hovedstadsregion har lokale myndigheter selv ansvar for, og de har de sentrale virkemidlene. Regjeringen vil gjennom hovedstadspolitikken bidra å løse særlige utfordringer. Regjeringen vil spesielt bidra i Groruddalen, Søndre Nordstrand og Oslo indre øst.

Regjeringen har inngått en intensjonsavtale med byrådet i Oslo i januar 2007 for samarbeid om Groruddalen i perioden 2007-2016. Hovedmålet er en bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprustning, bedre livskvalitet og forbedring i levekår. I sum vil satsingen også virke kriminalitetsforebyggende. Oslo kommune har hovedansvaret og har utarbeidet en helhetlig utviklingsplan for Groruddalen. Staten vil bidra på vesentlige områder i forhold til denne

utviklingsplanen. Regjeringen legger stor vekt på at lokalmiljøet skal engasjeres i det som skjer, og ser positivt på at bydelene har en viktig rolle.

Regjeringen vil spleise på innsatsen med Oslo kommune på fire programområder: Miljøvennlig transport i Groruddalen; Alna, grønnstruktur og kulturmiljø; Bolig-, by- og stedsutvikling; Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering. Videre vil Regjeringen vurdere å stille krav om utredning av et lokaliseringalternativ i Groruddalen når en statlig virksomhet skal relokalisere seg i hovedstadsregionen. Tiltaket vil bli drøftet nærmere med byutviklingsmyndighetene i Oslo kommune.

I år 2007 vil det bli satt i gang over 50 tiltak med en samlet økonomisk ramme på 446 mill. kroner.

I meldingen gis det uttrykk for at satsingen i 2007 er et viktig løft, men Regjeringen ser behov for å videreutvikle og styrke tiltak i Groruddalssatsingen. Det offentlige tjenestetilbudet i skoler og barnehager og kvinners deltagelse i samfunns- og arbeidsliv er tre prioriterte områder.

Regjeringen vil bidra til en områdesatsing også i Søndre Nordstrand - bydelen lengst sør i Oslo. Denne satsingen vil være noe smalere ut fra de lokale forholdene, siden det er en bydel som har nyere boliger, mange boområder med en barnevennlig utforming og ikke de samme fysiske miljøutfordringer som Groruddalen. Formålet er bl.a. å mobilisere befolkningen til deltakelse i stedsutvikling, og å styrke rollen barnehage, skole og fritidsmiljø har i språkopplæring, integrering og oppvekst.

Staten er en stor aktør i hovedstadsregionen, og Regjeringen legger stor vekt på at statens virksomhet bidrar til å utvikle en attraktiv og bærekraftig by og region. Regjeringen vil derfor at alle statlige aktører har et bevisst forhold til lokalisering, utforming, forvaltning og bruk av eiendom, og bidrar med vakre, funksjonelle bygg, anlegg og miljøer som vil gi positiv innvirkning på stedskvalitetene. Regjeringen har som hovedprinsipp at lokalisering av statlig virksomhet og utnyttelse av statens eiendommer skal støtte opp om kommunale planer for bærekraftig byutvikling og være godt plassert i forhold til kollektivtrafikknettet. Regjeringen vil bidra til en bærekraftig byutvikling gjennom strategisk bruk av statlig eiendom for å gjennomføre viktige samfunnsformål som f.eks. full barnehagedekning, eller for en riktig lokalisering av funksjoner i samsvar med samordnet areal- og transportplanlegging.

9.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, vil peke på at lokalisering av nye bygg, anlegg og institusjoner kan brukes strategisk for å fremme positiv utvikling i

et område. Flertallet viser i den forbindelse både til pålegget om at statlige virksomheter i Oslo måtte vurdere lokalisering i Oslo indre øst, og Stortingets vedtak om å lokalisere den nye operaen til Bjørvika som slike strategiske tiltak for byutvikling i Oslo. Flertallet mener at staten ved lokalisering av statlige institusjoner på denne måten må spille sammen med kommunens strategiske byutvikling.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er opptatt av tilrettelegging og tilgjengelighet for funksjonshemmede i alle landets kommuner. Men Oslo er hovedstad og regionsenter, noe som gir særskilte utfordringer knyttet til tilrettelegging og tilgjengelighet. Oslo har en stor andel av offentlig forvaltning, slik som departementer og direktorater, kulturelle nasjonale institusjoner, slik som teater, opera og idrettsanlegg, i tillegg til at Oslo er et knutepunkt for offentlig transport.

Dette flertallet mener det er en nær sammenheng mellom tilgjengelighet for funksjonshemmede og deres deltagelse i arbeidslivet. Det er derfor viktig at inkludering av funksjonshemmede i arbeidslivet ikke forhindres av for dårlig tilgjengelighet for funksjonshemmede. Dette flertallet vil vise til at Regjeringen har varslet at den vil legge fram en handlingsplan om tilgjengelighet.

Oslo er en by med høy aktivitet når det gjelder blant annet bygging av nye næringsbygg og boliger. Dette flertallet mener det er viktig at man ved planlegging av nye byggeprosjekter er bevisste på tilrettelegging og tilgjengelighet for funksjonshemmede. Dette flertallet viser til at Regjeringen har varslet at den vil legge fram endringer i plan- og bygningsloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det innenfor Oslos grenser lokalt er svært stor arealknapphet og stort press på ledige arealer. Oslo kommune har derfor en viktig utfordring når det gjelder å planlegge for å bygge ut offentlig infrastruktur. Slik utbygging er avgjørende for at Oslo kommune skal kunne nå viktige politiske mål, som for eksempel full barnehagedekning. Flertallet er derfor tilfreds med at Regjeringen har gjort en kartlegging av eiendom staten kan stille til disposisjon for ny bruk til barnehager eller andre offentlige formål i Oslo. Stortinget har gitt Regjeringen fullmakt til å overdra eiendom som er ledig for avhending til kommunene til takst.

Flertallet mener slike eiendomsoverdragelser vil sette Oslo kommune bedre i stand til å nå felles

politiske mål. Det forutsettes at kommunen disponerer sine samlede eiendommer slik at videre utbygging av offentlig infrastruktur kan realiseres, og andre offentlige formål ivaretas. Oslo kommune bør, for å oppnå viktige samfunns mål, kunne fravike bruk av markedspris, og unngå at kurant eiendoms masse selges til markedspris på grunn av kortsiktige hensyn.

Flertallet viser til at Regjeringen har fulgt opp Soria Moria-erklæringen og inngått avtale med Oslo kommune om områdesatsing i Groruddalen. Groruddalen har 63 000 arbeidsplasser, med transport, lager, distribusjon, industri og storhandel som dominerende sektorer. Mange virksomheter genererer stor tungtrafikk. Groruddalen er et stort byområde der det er ønskelig med en god variasjon i arbeidsplassstilbudet. Varierte typer arbeidsplasser kan gi viktige bidrag til områdets omdømme, forbedre jobbtilbudet og medvirke til en variert befolkning og økt stabilitet i Groruddalen. Dette kan bidra til bedre integrering av hele bysamfunnet. Flere steder i Groruddalen kan gi god tilgjengelighet for ansatte og publikum med kollektivtrafikk.

Flertallet er derfor tilfreds med at Regjeringen vurderer å stille krav om utredning av et lokaliseringalternativ i Groruddalen, når statlig virksomhet skal relokalisere seg i hovedstadsregionen. Flertallet støtter Regjeringens vurdering om at dette bør drøftes med Oslos byutviklingsmyndigheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at kommunene har ansvaret for arealplanlegging og byutvikling, og at dette er en viktig bærebjelke i lokaldemokratiet. To nabokommuner innenfor Oslo-regionen kan ha helt forskjellig plan- og arealpolitikk avhengig av fargen på det politiske flertallet, og disse medlemmer er av den oppfatning at dette mangfoldet er positivt. Disse medlemmer ønsker å videreføre statens begrensede rolle innenfor arealplanlegging og byutvikling slik at det lokale mangfoldet opprettholdes.

Disse medlemmer viser til at staten kan gjøre visse grep for å bidra til en områdeutvikling som bryter ned øst/vestskillet, men det er viktig å presisere at Oslo kommune selv har hovedansvaret for eventuelle sosiodemografiske tendenser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at det allerede i dag foregår samarbeid knyttet til boligbygging i Oslo-regionen. Disse medlemmer vil påpeke at slike initiativ til samarbeid må komme fra kommunene selv.

Disse medlemmer viser til at opprustning av borettslag eller sameier først og fremst er andelsha-

vernes eget ansvar. Opprustning av boliger bidrar til økt verdistigning. Disse medlemmer viser til at Husbanken kan gi noe bidrag til denne typen arbeid, samt at man kan få lån til ombygging og opprustning i Husbanken. Disse medlemmer viser for øvrig til viktigheten av samarbeid mellom ulike lokale aktører og myndigheter i forbindelse med områdeopprustning.

Disse medlemmer viser til at stimulering av enkelte bydeler i de største byene i hovedsak er storbyenes eget ansvar, i samarbeid med beboere og eiendomsbesittere. Alle vil ha en felles interesse av å skape mer levende bydeler. Disse medlemmer viser til at staten også kan bidra til utvikling i ulike bydeler gjennom ulike tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at meldingen tar til orde for pengedryssing for å støtte opp om miljøtiltak i belastede områder, men vil advare mot en et slik klientifisering av deler av Oslo som tvert imot bidrar til å opprettholde et skille mellom "oss" og "dem".

Disse medlemmer vil påpeke at den kommende markaloven vil bli en stor hemsko for Oslo kommune. Et lovfestet vern av Oslomarka innebærer en betydelig innskrenkning av kommunens planmyndighet og mulighet til fortsatt områdeutvikling. Arealknapphet vil om noen tiår bli en reell utfordring for Oslo kommune.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen bruker store ord om sine utviklingsambisjoner for Groruddalen, men at det er langt mellom ord og handling i Regjeringens satsing. Disse medlemmer vil understreke at Fremskrittspartiet er en garantist for at Oslo kommune overholder sine forpliktelser overfor befolkningen i Groruddalen, men disse medlemmer deler ikke Regjeringens gjentatte negative omtale av dalen. Disse medlemmer vil derfor understreke at Groruddalen er et flott sted å bo, at Groruddalen er et attraktivt sted å drive næringsutvikling og at Groruddalen har Oslos største potensial for ytterligere næringsutvikling. Disse medlemmer ønsker også å fremheve at det offentlige, heller ikke i Groruddalen, skal forsøke å løse utfordringer som tilligger den private sfære, og at det offentlige i størst mulig grad må innlede utvidet samarbeid med private aktører. Disse medlemmer ønsker også å poengtere at hovedårsaken til at særlig Groruddalen opplever utviklingsutfordringer innenfor en rekke felter, er at innvandringen til Oslo, og Groruddalen spesielt, har gått altfor hurtig, en demografisk utvikling som de øvrige partier må ta et kollektivt ansvar for. Disse medlemmer understreker imidlertid at hovedansvaret for å bli en integrert del av samfunnet ligger hos hver enkelt innbygger og familie.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om i størst mulig grad å overlate oppgaver med hensyn til utviklingen i Groruddalen og på Søndre Nordstrand til lokale valgte representanter i bystyret/byrådet og de berørte bydelsutvalg."

Disse medlemmer synes for øvrig at det er et paradoks at Regjeringen skriver at man spesielt vil bidra i Oslo indre øst, med tanke på at satsingen på Indre øst ble avsluttet i 2007.

10. TRANSPORT, MILJØ OG UTVIKLING I STORBYREGIONEN

10.1 Sammendrag

Hovedstadsregionen er i økonomisk og sosial forstand tett integrert med et regionalt bolig- og arbeidsmarked, stor pendlertrafikk og tett samhandling mellom bedrifter i ulike deler av regionen. Mobiliteten og trafikken er økende og skaper både store miljøproblemer og effektivitetsutfordringer. Å løse styringsutfordringene i regionen er en viktig forutsetning for en mer miljøvennlig utvikling og en velfungerende region som tar i bruk sine muligheter.

Volum og vekst i vegtrafikken og stadig økt arealbruk til utbygging og infrastruktur er store utfordringer i den regionale utviklingen i hovedstadsregionen. Det er utfordringer som blir viktige også i årene som kommer, selv med nasjonale tiltak for bedre regional balanse. Sterk nærings- og befolkningsvekst er viktige drivkrefter for denne utviklingen. Økt velstand og høyt privat forbruk forsterker utfordringene.

Regjeringen har følgende mål for en miljøvennlig og bærekraftig by- og regionutvikling i Oslo-regionen:

- Å redusere utslipp av klimagasser og lokal forurensing.
- Å legge til rette for at en større del av befolkningen bruker kollektivtransport til sine reiser.
- Å redusere veksten i biltrafikken.
- Å lokalisere videre byvekst innenfor gjeldende byggesoner.
- Å stoppe økningen i bilbasert handel utenfor etablerte byer og tettstedssentra.
- Å bevare marka og grønne lunger og sikre tilgjengelighet i strandsonen.

Derfor har Regjeringen følgende forventninger til areal- og transportplanleggingen og drift av transportsystemet i Oslo-regionen:

- Mer konsentrert utbyggingsmønster rundt kollektivknutepunkter.
- Reduserte utslipp og støy fra transport.
- Styrket kollektivtransport og økt satsing på sykkelveger.
- Aktiv bruk av parkeringspolitikk for å påvirke reisemiddelfordelingen.
- Ny handelsvirksomhet skal være ledd i en ønsket senterstruktur.

De rikspolitiske retningslinjene for samordnet areal- og transportplanlegging vil bli endret i henhold til disse målene, og skal ligge til grunn for den lokale og regionale planlegging. Etter Regjeringens vurdering må vi nasjonalt, regionalt og lokalt finne en best mulig løsning på de regionale styringsutfordringene for areal- og transport for å bli i stand til å gjennomføre nødvendige tiltak og nå målene.

Regjeringen vil berømme Oslo kommune og Akershus fylkeskommune for å ta felles ansvar i samarbeidet om Oslopakke 3. Den tverrpolitiske enigheten om trafikantbetaling på veinettet er avgjørende for å sikre finansieringen av et bedre trafikksystem og drift av kollektivtrafikk i hovedstadsregionen.

Regjeringen vil innføre et særskilt lovfestet vern av Osloområdet og andre bymarker. Regjeringen legger fram en proposisjon om ny planlov som vil bidra til å styrke ivaretagelsen av markaområder, grønnstruktur i tettstedene og strandsonen. Prosessen for grensefastsetting vil skje i kontakt med kommunale og regionale myndigheter.

Regjeringen vil lage en handlingsplan for å sikre elver og grøntarealer i byområdene våre, herunder videreføre samarbeidet med Oslo for å sikre viktig grønnstruktur. Regjeringen peker på nødvendigheten av at hver enkelt kommune, kommuner i samarbeid og det regionale nivået legger økt vekt på å opprettholde tilgang på friluftsområder og på tilgjengelighet til sammenhengende grønnstruktur og markaområder. Det legges også vekt på sikring av viktige områder for friluftsliv ved kjøp, båndlegging og avtaler om flerbruk av naturområder.

Alle fylkesplanene rundt Oslo erkjenner betydningen og viktigheten av Oslo som hovedstad og de utfordringer dette fører med seg, og at lokalisering og arealforvaltning i området krever samarbeid om felles løsninger.

Etter Regjeringens vurdering må styringsutfordringene i Osloområdet løses, slik at regionen oppleves mer funksjonell både for innbyggerne, næringslivet og samfunnet som helhet. Alternative styringsmodeller for Oslo-regionen ble foreslått i St.meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn - regional framtid.

I hovedstadsmeldingen påpekes det at dagens organisering og ansvarsfordeling innenfor Oslo-regionen ikke ivaretar behovet for god demokratisk sty-

ring og kontroll av offentlige oppgaver. Styringsutfordringene i regionen må løses fordi beslutninger ett sted har store konsekvenser andre steder. Både for demokrati og effektivitet er det derfor viktig at beslutninger i regionen blir reelt samordnet eller blir tatt av organer som har ansvar for helhetsvirkninger.

Styringsutfordringene gjør seg sterkest gjeldende innen regionale areal- og transportoppgaver og i tilknytning til de lovpålagte oppgavene kommuner og fylkeskommuner har.

Ved behandling av St.meld. nr. 12 (2006-2007) om forvaltningsreformen har flertallet i Stortinget sluttet seg til Regjeringens vurdering av utfordringene i hovedstadsregionen, og understreket at noen av de offentlige oppgavene kun kan løses gjennom politiske styringsorganer som ser hele hovedstadsområdet under ett.

Regjeringen skal legge fram et forslag for Stortinget om den framtidige regionale inndelingen i landet våren 2008.

10.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i meldingen slås fast at:

"Økningen i vegtrafikken har konsekvenser for byutviklingen og medfører store miljømessige utfordringer både globalt og lokalt."

Flertallet viser også til "Avtale om klimameldingen" der det heter:

"Partene er enige om at klimamålet for transportsektoren er et viktig grunnlag for arbeidet med nasjonal transportplan. Partene fremhever kollektivbruk og sykkel- og gangtrafikk, samt tiltak som reduserer utslipp fra veitrafikk. Og at: Partene er enige om å fortsette styrkingen av jernbanen, spesielt i befolkningstette områder og på strekninger med mye godstransport."

Flertallet mener at i hovedstadsområdet vil jernbanen være sentral i satsingen på kollektivtrafikk og viser til at departementet i meldingen uttaler blant annet:

"Utbygging av jernbanenettet i Osloområdet er avgjørende for å lykkes både med å modernisere jernbanen som transportform i Norge og for å bidra til å redusere miljøbelastning og press på arealer som følge av en stadig økende etterspørsel etter transport. Samtidig utgjør lokal trafikk så mye som 70 - 75 prosent av all togtrafikk i Osloområdet. Utnyttelsen av dagens jernbanenett ligger flere steder på kapasitetsgrensen, spesielt i og rundt Osloområdet, jf. fig. 10.6. Utbygging av kapasiteten i Osloområdet er en forutsetning for å kunne gi et bedre tilbud til de reisende i

hele Østlandsområdet i form av bedre frekvens, raske tog og bedre punktlighet."

Flertallet vil understreke nødvendigheten av at en slik satsing gjennomføres. Jernbanen er grunnstammen i kollektivnettet i regionen. Begrensningen i dag ligger på tre områder. Dårlig kapasitet på skinnegangen, for dårlig setekapasitet i rushtiden og dårlig vedlikehold av skinnegang og anlegg. Arbeidet med nytt dobbeltspor i vestkorridoren er i gang og vil bli ferdigstilt i henhold til planene.

Flertallet mener at økt kapasitet på strekningen Oslo-Ski er viktig for å styrke kollektivtrafikken i hovedstadsregionen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil understreke at det i hovedstadsregionen er nødvendig med en regional samordning av kollektivtransporten mellom det nye kollektivtrafikkselskapet for Oslo og Akershus, Ruter AS, og NSB som har ansvaret for jernbanen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser også til St.meld. nr. 26 (2001-2002) Bedre kollektivtransport som slår fast at:

"Samferdselsdepartementet mener organiseringen i Osloregionen vil være viktig for å kunne effektivisere transporten i området og dermed styrke kollektivtransporttilbudet i regionen."

Flertallet viser til at det i meldingen slås fast at "Framtidig vegutbygging i Osloområdet håndteres gjennom Nasjonal Transportplan og Oslopakke 3". I tillegg sier meldingen at E6-lokk i Groruddalen er et prosjekt som vil dempe miljøproblemene vegtrafikken påfører Groruddalen. En slik lokkløsning vil også åpne muligheter for ny byutvikling og bl.a. frigjøre areal til boligutbygging og fritidsaktiviteter. Flertallet viser til at Regjeringen er positiv til en dialog med lokale myndigheter om å delta i et arbeid med sikte på å forskottere byggingen av E6-lokket.

Flertallet vil understreke at økningen i biltrafikken i Oslo har betydelige helsemessige konsekvenser. Flertallet har merket seg at 230 000 mennesker i Oslo i 2005 ble utsatt for helsefarlige konsentrasjoner av svevestøv, og at veitrafikken er hovedårsaken til dette. Det er grunn til å frykte at svevestøv og andre forurensninger fra biltrafikken er en viktig årsak til den store overhyppighet av astma hos Oslo-barn. Statistikken viser at 10-12 pst. av barn i Norge har astma. I Oslo er om lag 20 pst. rammet. Astma er i dag viktigste årsak til at barn havner på

sykehus. Flertallet mener dette forhold må tillegges avgjørende vekt når restriksjoner på bilbruk og piggdekkbruk blir behandlet.

Flertallet mener det er bekymringsfullt at andelen av befolkningen i Oslo som daglig går eller sykler, har gått ned de senere år. Flertallet viser til at det er godt dokumentert - blant annet i St.meld. nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge - at overgang fra bil til sykkel og gange vil gi både helse- og miljøgevinst, og at investering i sammenhengende sykkelveinett i alle byer og større tettsteder er svært lønnsomt samfunnsøkonomisk. Flertallet vil også peke på at tallet på barn som opplever skoleveien som farlig, er blitt fordoblet på fem år. Hvert femte barn kjøres til skolen av foreldre som ikke tør å la ungene gå eller sykle. Flertallet mener det i all planlegging og utbygging må tas mye mer hensyn til barn og myke trafikanter, blant annet ved betydelig økte investeringer i gang- og sykkelveier. Flertallet har merket seg at Regjeringen ønsker å bidra til at dette skjer også i Oslo.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Regjeringen ikke er helt oppdatert på transportutviklingen i Oslo kommune, og at Regjeringen opererer med tall fra 2004 og unnlater å nevne resultater som er oppnådd av Høyre/Fremskrittsparti-byrådet.

Disse medlemmer viser til at kollektivtrafikken hadde en lav vekst fram til 2004. Siden 2004 har imidlertid kollektivtrafikken vokst kraftigere enn biltrafikken i Oslo. Veksten i privatbilismen er i dag langt lavere for Oslos del enn resten av landet. I 2006 vokste eksempelvis kollektivtrafikken med 6 pst., mens veksten i privatbilismen nærmest sto på stedet hvil. Denne trenden ser ut til å fortsette inn i 2007.

Disse medlemmer viser til at de samme utviklingstrekkene ikke er en del av regjeringsprognoser når det gjelder utslipp av CO₂, og at Regjeringen derved opererer med altfor negative prognoser. Det ser ikke ut som Regjeringen har fått med seg de positive trekkene som følger av Høyre/Fremskrittsparti-byrådets policy. Faktum er at Oslo slipper ut bare 4 pst. mer enn det som er forutsetningen i Kyoto-avtalen. Å fremstille Oslo som en utslippssynder, slik Regjeringen bidrar til, blir derfor etter flertallets mening helt feil. Når Høyre/Fremskrittsparti-byrådet får på plass et biogassanlegg og en tredje fjernvarmelinje som knytter de to nettene sammen, vil dette bidra til at Oslos utslipp av CO₂ reduseres betydelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at veinettet i regionen tvinger unødvendig mye trafikk inn i og gjennom Oslo. Disse medlemmer har tidligere pekt på at en

kraftig forsering av utbyggingen på riksveinettet rundt Oslo vil kunne redusere bytrafikken betydelig, og i denne sammenhengen pekt på rv23 og rv35s potensial som ytre ringveger. Ved å lede trafikk som ikke skal til Oslo utenfor byen frigjøres kapasitet for øvrig veitransport, ikke minst for den veibaserte kollektivtransporten.

Disse medlemmer merker seg videre at hovedstadsmeldingen påpeker styringsutfordringer i areal- og transportplanleggingen, og disse medlemmer viser til at en reform med hensyn til planlegging, regulering og gjennomføring av store samferdselsprosjekter av nasjonal betydning, synes påkrevd.

Disse medlemmer viser til at hovedstadsmeldingen påpeker at reiser i morgenrushet har hele 60-70 pst. kollektivandel allerede, og at "å bygge seg ut av kapasitetsproblemene på hovedvegnettet i Oslo ikke vil være mulig". Disse medlemmer slutter av dette at de aller fleste som med dagens kollektivtilbud kan benytte kollektivtransport, gjør dette. I en slik situasjon, hvor det fra nærings- og arbeidsliv stilles store krav til mobilitet hos den enkelte, kan disse medlemmer ikke støtte en politikk som primært lager vanskeligheter for innbyggerne og næringslivet ved å pålegge restriksjoner og avgifter. Virkemidler som "aktiv parkeringspolitikk", som i realiteten vil si å gi trafikantene problemer med å finne egnet parkering, er eksempel på slike tiltak. Tilsvarende gjelder varianter av miljømotiverte avgifter på biltrafikk som, når alternativer ikke finnes, kun fungerer som en ekstra skattlegging av den enkelte som prøver å løse sitt daglige transportbehov best mulig.

Disse medlemmer viser til SINTEF-rapport A07034 "Miljømessige konsekvenser av bedre veier" fra februar 2007. Konklusjonen i denne er at "manglende kapasitetsutvidelse i veisystemet er ikke egnet virkemiddel for å fremme lavere utslipp fra veisektoren". Disse medlemmer påpeker at samme rapports slutning av at tilstrekkelig utbygging av veinettet i by av Oslo størrelse vil gi stor overgang fra kollektivtransport til bil, bygger på den forutsetning at intet samtidig gjøres for å bedre kollektivtilbudet. Dette er ikke et realistisk utbyggingsscenario, og disse medlemmer legger til grunn at ved balansert utbygging av vei- og kollektivnett kan store miljø, fremkommelighets- og lønnsomhetsgevinster hentes ut.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at hovedstadsmeldingen understreker at en god transportinfrastruktur i Oslo er svært viktig for hele landet, og at ansvaret i hovedsak er statlig. Disse medlemmer under-

streker Oslo-regionens betydning som trafikknutepunkt av nasjonal betydning, og det store tilretteleggingsbehovet for intern og gjennomgående trafikk av ulike typer som dette gir.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til den manglende evne og vilje som ulike regjeringer og skiftende flertall i Stortinget har vist når det gjelder å hensynta dette, med dagens store miljø-, fremkommelighets- og forsinkelsesproblemer som resultat.

Disse medlemmer mener Oslo-området som et trafikknutepunkt av nasjonal betydning bør tas ut av Nasjonal transportplan (NTP), styrkes vesentlig i infrastrukturen og må gis særskilt statlig fullfinansiering som et klart statlig ansvar. Disse medlemmer viser til at Oslo og Akershus på grunn av store udekkede utbyggingsbehov binder opp en stor andel av midlene til NTP, og at den økende underfinansieringen fra statens side av planlagte prosjekter rammer veginvesteringer over hele landet desto hardere. Staten påtvinger stadig nye trafikantgrupper tyngende bompengoordninger hvor bilistene betaler stadig mer for stadig mindre vei.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr.13 (2006-2007) om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, og til likelydende forslag i begge saker:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om finansiering og utbygging av store samferdselsprosjekter av nasjonal betydning, uavhengig av NTP."

Ansvaret for kollektivtransporten i Oslo og Akershus tilligger i det alt vesentlige Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen til tross for dette gjennomfører en endring i vegloven for å kunne bruke bompenger innkrevd fra biltrafikken til drift av kollektivtrafikk. Disse medlemmer merker seg at stadig flere formål hvor staten, fylkene eller kommunene har ansvaret, finansieres ved å sende regningen til vegbrukerne, med den følge at helt nødvendige og sentrale fellesinvesteringer overlates til den enkelte å betale, uavhengig av om denne benytter tilbudet eller ikke. Disse medlemmer er ubetinget imot dagens bruk av bompengefinansiert vegutbygging, og tar sterk avstand fra at bilistene også må betale for kollektivtrafikken.

Disse medlemmer vil peke på at Nasjonal transportplan (NTP) skal være et instrument for å nå definerte mål. Hvis NTP skal være det verktøyet NTP var ment å være, må de forskjellige partiene på Stortinget følge opp sine lovnader og vedtak gjennom de årlige bevilgningene i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Disse medlemmer vil likevel påpeke at NTP som instrument er tungt og tidkre-

vende hva gjelder utarbeidelsen, og at erfaringen viser endrede behov til dels før vedtatt NTP trer i kraft.

Jernbanetransporten spiller en nøkkelrolle for pendler- og regiontrafikken i Oslo-området, og disse medlemmer støtter arbeidet for bedre samordning innenfor kollektivtransporten, både av hensyn til tilbudet for de reisende og av hensyn til økonomi. Disse medlemmer legger til grunn at utbygging av kollektivtilbud i og rundt de største byene (bybaner og lignende) må samordnes med Jernbaneverkets strategi for utvikling av nærtrafikk. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Dokument nr. 8:27 (2007-2008) om omorganisering av etaten Jernbaneverket til statlig selskap for å sikre forutsigbar og langsiktig finansiering til nødvendig opprusting og utbygging av eksisterende jernbanenett i Norge, og til Fremskrittspartiets merknader i Innst. S. nr. 143 (2006-2007) angående St.meld. nr. 18 (2006-2007) om virksomheten til NSB AS for perioden 2007-2009.

Disse medlemmer viser til arbeidet med å etablere en Oslo-pakke 3, som er en samlet plan for utbygging av veger og annen infrastruktur over en periode på 20 år. Disse medlemmer ser med bekymring på den samferdselsmessige situasjonen i Oslo-regionen. Med de økonomiske rammer som den rød-grønne regjeringen har lagt inn, vil situasjonen heller ikke bedres vesentlig i overskuelig fremtid.

Disse medlemmer har på denne bakgrunn forståelse for at Oslo og Akershus har et sterkt ønske om å forsere utbyggingstakten utover NTP. Det er uten tvil behov for et kraftig løft innen samferdselssektoren i denne regionen for å sikre fremkommelighet, trygghet og bedre miljø for hovedstadsregionen. Disse medlemmer konstaterer at det i Oslo-pakke 3 ligger inne mange gode prosjekter hvor helhetstankegangen for kollektive løsninger utover fylkesgrensene også er i tråd med disse medlemmers syn.

Disse medlemmer er også godt fornøyde med at det er oppnådd tverrpolitisk enighet om at veiprising ikke innføres. Dette var en del av bystyreflertallets vedtak av mars 2004, som ligger til grunn for det arbeidet som er gjort.

Når det gjelder deler av den foreslåtte finansieringen av Oslo-pakke 3, vil disse medlemmer stadfeste at bompengefinansiering av kollektivtransport ikke er akseptabelt. Det er heller ikke en bomringløsning hvor bilistene tvinges til å betale for andre veger enn den de kjører på. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Fremskrittspartiets merknader til St.prp. nr. 40 (2007-2008).

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen vil legge frem en sak om Oslo-pakke 3 i to trinn. Disse medlemmer merker seg også at Samferd-

selsdepartementet i St.prp. nr. 68 (2006-2007) omtaler statens utilstrekkelige finansiering av nødvendig veginfrastruktur i Oslo-området som et lokalt ønske om både økte bompengetakster og fremskyndet innkreving. Disse medlemmer tar avstand fra en slik fremstilling. Disse medlemmer har videre merket seg at et nær samlet tverrpolitisk flertall i Oslo bystyre har avvist bruk av vegprising eller rush-tidsavgift/andre former for tidsdifferensiering av brukerbetaling som et hensiktsmessig virkemiddel.

Disse medlemmer merker seg videre at Regjeringen omtaler grundig utredning og kvalitets-sikring av prosjektene i pakken, og er enig i dette. Ettersom det aller meste av pakken finansieres av bilbrukerne, forutsetter disse medlemmer en grundig og detaljert fremstilling av de totale kostnader, inkludert innkreving og renter, som belastes disse. Videre viser disse medlemmer til at flere av bompengereordningene i Norge er innklaget for Eftas overvåkingsorgan ESA. Disse medlemmer forutsetter at utredningen tar høyde for et alternativt finansieringsopplegg i det tilfelle bompengepopplegget i Oslo-pakke 3 skulle vise seg å være i strid med EØS-reglene. Disse medlemmer viser til Oslo-pakke 3 som et monument over statlig unnfallenhet og manglende vilje til å ta sitt ansvar for vegsystemer av nasjonal betydning. Disse medlemmer mener Oslo-området som et trafikknutepunkt med betydning for samferdsel og transport langt ut over det geografiske området, bør tas ut av Nasjonal transportplan og finansieres særskilt slik det er beskrevet foran.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til det grundige, lokalpolitiske arbeidet som førte frem til tverrpolitisk enighet om Oslo-pakke 3 i Akershus fylkesting og Oslo bystyre. Disse medlemmer vil understreke at det et skjørt tverrpolitisk kompromiss som ligger til grunn for Oslo-pakke 3, som det er viktig at Regjeringen støtter opp om. Disse medlemmer viser til at Oslo-pakke 3 ikke bare er viktig for Oslo og Akershus, men at prosjektet er viktig for innbyggere og næringsliv i hele landet. Disse medlemmer forutsetter derfor at Regjeringen følger dette på en god måte, herunder å sikre at opplegget for bompengennekreving som er ønsket lokalt, ikke forsinkes.

Disse medlemmer er kjent med at både vestrekningene E18 vestkorridoren og Mossevei i tunnel er blant de viktigste prosjektene som ligger i Oslo-pakke 3. Dette er infrastrukturprosjekt som er av kritisk betydning for trafikken i og gjennom Sør-Norge. Disse medlemmer viser til at i de tre prøveprosjektene med offentlig-privat samarbeid på vei (OPS) er realiseringstiden nesten halvert. Man har en

bedre risikofordeling, og vedlikeholdet er sikret som en del av avtalene. Disse medlemmer mener flere OPS-prosjekter burde kunne igangsettes i Norge, herunder Mosseveien i tunnel og ny E 18 Vestkorridoren.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at staten er eneier for jernbanelegeme og jernbanedrift både i Oslo og landet for øvrig. Svært mye av jernbanetrafikken går gjennom Oslo. Disse medlemmer mener det er svært viktig at staten tar ansvar for å øke kapasiteten på jernbanen ut og inn av Oslo. Et særlig viktig tiltak vil være å øke kapasiteten i Oslo-tunnelen, som nå nærmer seg maksimal kapasitet. Det er svært viktig for jernbanens framtidige vekst at en tunnel ikke blir flaskehals. Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette be staten om å foreta en utredning om mulig kapasitetsutvidelse av Oslo-tunnelen. Disse medlemmer vil også peke på betydningen av dobbeltspor Oslo-Ski og Oslo-Nittedal for både å bidra til raskere trafikkavvikling, økt hastighet og mulighetene dette gir for å fordele bosetting og vekst i Oslo-regionen. Disse medlemmer vil trekke fram statens ansvar og rolle i planlegging av mulig framtidige høyhastighetstog. Oslo vil måtte stå sentralt som navn for et mulig slikt nett. Dette vil kreve et stort planarbeid fra statens side. Videre vil disse medlemmer peke på statens ansvar for å bidra til hovedstadens tilknytning og samhandling med andre hovedsteder og kontinentet generelt. Jernbanen har hatt en svært viktig funksjon i så måte, og disse medlemmer ser for seg at jernbanen skal ha en viktig funksjon i et slikt perspektiv også i framtiden.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreta en utredning om nødvendigheten av kapasitetsutvidelse av Oslo-tunnelen, og legge denne fram for Stortinget."

11. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen sikre Oslo-politiet økte og tilstrekkelige midler, slik at politiet kan øke

aktiviteten når det gjelder å oppdage, oppklare og påtale kriminelle handlinger, samt sikre en god og effektiv forebyggende polititjeneste.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om i størst mulig grad å overlate oppgaver med hensyn til utviklingen i Gro Ruddalen og på Søndre Nordstrand til lokale valgte representanter i bystyret/byrådet og de berørte bydelsutvalg.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen utrede en lovendring av lov om helseforetak, for å sikre et likeverdig ansvar for initiativ til og ansvar for samhandling innen helsetjenesten og rusomsorgen.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen foreta en utredning om nødvendigheten av kapasitetsutvidelse av Oslo-tunnelen, og legge denne fram for Stortinget.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som gir barn over 3 år gratis kjernetid i barnehage hvis foreldrene mottar kontantstøtte for yngre søsken.

12. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 31 (2006-2007) om åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstatdsmeldingen - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 6. mars 2008

Tore Hagebakken

leder

Ib Thomsen

ordfører

